

Dirshu
דרשו' ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לקראת שבועת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il למייל: לקבלת הגליון

סיפורים ופנינים מרתקים

גליון מס' 484

פנינים לפרשת במדבר וחג השבועות פ"ה

**ביקשתי לשמוע מהם מה אומר אביי ומה אומר רבא, והם הסבירו לי
שאמרו להם שהם לא צריכים לזכור שמות! על זה הם לא חוזרים. ברגע
הראשון רציתי לזרוק אותם החוצה, אבל אחרי זה החלטתי לברר...**

הרה"ג ר' בנימין בירנצוויג, ר"מ בישיבת 'אמרי משה', והרב יעקב א. לוסטיגמן, עורך 'לקראת
שבועת', בשיחה מיוחדת עם ראש הישיבה הגאון האדיר רבי ישראל בונם שרייבר שליט"א • חלק א'

לי שבישיבה הזאת לומדים בהתמדה גדולה. הבחורים לומדים
בשקידה ונהנים מהלימוד, יש להם גישמאק! ומדובר בבחורים
שבישיבה אחרת לא היו מצליחים ללמוד...
התברר לי שלראש הישיבה שלהם היה מספיק שכל כדי להתאים
את הציפיות ליכולות של הבחורים ולסוג הכישרון שלהם. הוא הבין
שאם תעמיס על הבחורים האלו את הצורך לזכור מי אמר מה, הם
יאבדו את היכולת לזכור את השיטות עצמן, תפסת מרובה לא
תפסת. עדיף שידעו את השיטות בלי השמות, ממה שלא ידעו לא
את השמות ולא את השיטות!

לקראת חג מתן תורה, זכינו להתקבל לשיחה מיוחדת במעונו של
הגאון הגדול רבי ישראל בונם שרייבר שליט"א, ראש ישיבת 'נתיב
הדעת' ורבה של קהילת 'אמרי פנחס' באשדוד.

ביקשנו לשמוע מראש הישיבה שליט"א דברי חיזוק בנושא התמדה
בתורה, ובעיקר עצות והדרכות לבחורים וגם לאברכים שמתקשים
למצוא טעם בלימודם, ולא מבינים מדוע אינם זוכים להרגיש בגופם
את מה שכתוב במקומות רבים כל כך שהתורה מתוקה מדבש ונופת
צופים.

ראש הישיבה שליט"א משיב לשאלתנו בסיפור: לפני כמה שנים
באה להיבחן אצלי קבוצה של בחורים מישיבה כלשהי, בה לומדים
רק בקיאות. ביקשו ממני לבחון אותם, ברובד הכי נמוך, רק את
הפשט הפשוט, מה שכתוב בגמרא ותו לא.

התחלתי לשאול אותם והם ידעו יפה, אבל אז הגעתי לשאלה שבה
ביקשתי לשמוע מהם מה אומר אביי ומה אומר רבא. אף אחד מהם
לא ידע לענות לי. הם ידעו את שתי השיטות, אבל לא ידעו לומר
איזו מהן היא השיטה של אביי ואיזו של רבא. לתמיהתי הרבה הם
הסבירו לי שאמרו להם שהם לא צריכים לזכור שמות! על זה הם לא
חוזרים ובהם לא משקיעים, הם יודעים את תוכן הדברים, לא מי
אמר מה!

ברגע הראשון רציתי לזרוק אותם החוצה, מה זאת אומרת לא
צריכים לזכור שמות? זה הבסיס של לימוד גמרא, לדעת להבדיל
מה אומר אביי ומה אומר רבא, איך אפשר בלי זה???
אבל אחרי זה החלטתי לברר, שאלתי אנשים שמכירים ואמרו

מה אני מתכוון לומר? בעצם אני אומר שאם אתם שואלים אותי מה היא צורת הלימוד שדרכה יוכל הלומד להרגיש את מתיקות התורה הקדושה, התשובה היא לכל אחד יש צורה אחרת שמתאימה לו!

בדורות הקודמים, לא כולם למדו בישיבות ובכוללים. וכשבאו הבעלי בתים לבית הכנסת לשיעור היומי, היו מתחלקים לקבוצות, היתה חבורה שלמדו בה ש"ס, היתה חבורה שלמדו משניות, והיתה חבורה שלמדו 'עין יעקב' או מוסר, כל אחד מצא את המקום המתאים לו.

בזמנינו, המצב הרוחני מחייב שכולם ילמדו בישיבות. כמובן שישיבות לא יכולות לאפשר מצב שבו כל אחד לומד משהו אחר, ובצדק. וזה מייצר בעיה אמיתית, שחלק מהבחורים והאברכים נאלצים ללמוד לימודים פחות מתאימים לכישרון האישי שלהם. אבל עדיין, גם בתוך לימוד הגמרא יש הרבה דרכים ללמוד וכל אחד צריך למצוא את הסגנון המתאים לו. יש אחד שאוהב חשבונות, יש מי שאוהב דווקא את ההיקף של כל השיטות, יש כאלו שאוהבים סיכומים ויש כאלו שמתחברים דווקא לעיון בעומק הסוגיא.

כשחז"ל אמרו שאין אדם לומד תורה אלא במקום שלבו חפץ, הפשט הוא שאין אדם לומד תורה אלא במקום שלבו חפץ! במקום אחר זה לא יהיה לימוד, 'עס לערנט זאך נישט'. ואם הוא מתאמץ בכל זאת ללמוד כך, לא תהיה לו תחושה של סיפוק, ובוודאי שלא הנאה מעצם הלימוד כי זה לא לפי דרכו ולפי סוג הכישרון שלו.

הרב לוסטיגמן: האם אין זה תפקידו של המגיד שיעור או ראש הישיבה להדריך את תלמידיו למצוא את הדרך הנכונה שלהם בלימוד?

ראש הישיבה שליט"א: "זה בלתי אפשרי. למגיד שיעור יש 60 תלמידים, הוא לא יכול להתחיל לכוון כל אחד באופן פרטני. מגיד שיעור מלמד איך לגשת לסוגיא, איך לבחון סברא, אבל למצוא את הדרך הפרטית של כל אחד ואחד, בשביל זה יש את ה'קבוצה', זה הזמן של כל בחור למצוא את הנתיב והשביל האישי שלו. בסופו של דבר כל אחד יודע לומר ממה הוא נהנה יותר וממה הוא נהנה פחות, אחרי שהוא מנסה ובודק שוב ושוב, הוא יכול למצוא לעצמו את הלימוד המתאים לתכונות הנפש שלו ולסוג הכישרון שהתברך בו משמים".

הרב בירנצוויג: אבל אחרי ככלות הכל, אנחנו רואים שגם בחורים שישבו כמה שנים בקבוצה, לא תמיד מצליחים למצוא את הגישמאק שלהם בלימוד. ההתמודדות עם הסוגיא הזאת היא מאוד רחבה, אומרים שרוב הבעיות שיש היום עם בני הנוער נובעות מהנושא הזה של חוסר הנאה מהלימוד. אולי צריכים לומר שהגישמאק מגיע רק משקיעות ומי שמשקיע את עצמו יותר מבלי להעסיק עצמו בדברים אחרים, 'הנה יותר'?

ראש הישיבה שליט"א: ההיפך, השקיעות מגיעה מהגישמאק, מי שנהנה מהלימוד יכול לשקוע בו.

אבל אני אגיד לכם דבר נוסף שחשוב מאוד, אחרי שאדם לומד בהתאם לסגנון האישי שלו, הוא חייב לצאת בסופו של הלימוד עם דברים ברורים, שיהיה לו ברור מה הוא למד ומה נשאר למסקנא. חז"ל אומרים, שאין שמחה לאיש אלא אם יש מענה בפיו, רק מי

שיודע לומר כך וכך למדתי, ויודע לענות בצורה ברורה על כל שאלה שתוצג בפניו, עם בהירות מלאה במה שהוא לומד, יכול להרגיש את המתיקות והשמחה. אבל זה השלב השני, אחרי שלומדים את הלימוד הנוכח והמתאים לכישרונותיו של הלומד.

ולבסוף, יש עוד חלק חשוב מאוד, החלק של ה'שלא לשמה', אי אפשר בלעדיו. לא כולם שרפי מעלה לא כל אחד מסוגל לעשות את רצון ה' בלי שום פניה אישית, ולכן חשוב מאוד שיהיה גם דרבון ללימוד, לא רק מעצם הגישמאק וההנאה.

הרב לוסטיגמן: על איזה סוג של 'שלא לשמה' הראש ישיבה מדבר? מחמאות? כסף? כבוד?

ראש הישיבה שליט"א: כל אחד ומה שמדברבן אותו. יש לנו באשדוד כולל אברכים גדול בלי עין, הרע, בראשות הגרא"מ אלטמן. לפני שנתיים או שלוש שנים, הוא עשה שם דבר מיוחד כדי לדרבן את האברכים, למדו אז עבדים, בקידושין, והנהלת הכולל הודיעה שכל אברך שכותב חיבור על הסוגיא, הנהלת הכולל תממן את ההדפסה של הספר שלו.

זה העיר את האברכים, נתן להם זריקת מרץ, ההשקה בלימודים היתה מיוחדת במינה והם באמת כתבו חיבורים יפים, כתבתי הסכמה לכל אחד מהם והנהלת הכולל הדפיסה את הספרים. אברך שזוכה לכתוב ספר, זאת תחושה נפלאה, זה נותן לו מרץ ועידוד עצום, אני לא מדבר על התחושה הנפלאה שהוא מגיע אחר כך הביתה ומראה לאשתו את הספר שהדפיס, כששמו מופיע עליו כמחבר, איזו תגובה חיובית הוא מקבל מהבית כמה עידוד זה נותן לה ולה כדי להמשיך בלימודים ולהשקיע בכל הכח, כשהוא מביא את הספר לאבא שלו או לשווער שלו, ולראש ישיבה שלו. יש בזה מן ה'שלא לשמה', נכון, אבל הדרבון הוא עצום.

לפני שנתיים התקיימה במודיעין עילית יוזמה של הענקת פרס ספרות תורנית למחברי ספרים, על שמו של מייסד העיר הרב יצחק טיקוצ'נסקי. ברוך ה' אפשר דרא ויש היום הרבה מאוד מחברי ספרים, היתה ועדה שבדקה את כל החיבורים, וערכה סוג של מיון לבחור את הטובים ביותר, ולבסוף שלחו לי את 15 החיבורים הטובים ביותר, כדי שאדרג אותם.

מה אומר ומה אדבר, היו אלו חיבורים נפלאים! לא היה שייך לנפות סולת מתוך סולת, כל אחד ואחד מהם היה חיבור נפלא בפני עצמו, והמחברים היו אברכים! נדהמת!

אבל מה? כל אחד מהחיבורים היה בסגנון שונה, אחד היה כתוב בסגנון של ספר הלכתי עם הערות, אחד אחר בצורה של סיכומים, חיבור שלישי בסגנון אחר, לכל מחבר יש את הסגנון שלו. כי זו דרכה של תורה, כל אחד לומד בצורה המתאימה לו, ורק כך אפשר ליהנות מהלימוד.

הרב בירנצוויג: מסופר שפעם בא בחור למרן הגרא"ל שטיינמן ואמר שאין לו מתיקות בלימוד התורה, והרי כתוב שהתורה מתוקה כדבש ונופת צופים. ענה לו מרן שדבש זה הדבר הכי מתוק בעולם, אבל מי שיש לו פצעים בפה, הדבש צורב אותם וגורם לו לכאבים עזים, ולכן כדי ליהנות מהלימוד, צריכים לנקות את הראש מדברים אחרים...

חשבתי שאתה איש מוכשר, אתה זוכר את כל הפרטים מהחתונה שלך, ואז מסתבר שאתה לא זוכר דברים שלמדת לפני שבועיים... איך זה ייתכן???

הוא קיים, אבל זה כבר שייך לפרק א' במסילת ישרים...
אמא שלי סיפרה לי, שאחרי החתונה שלהם, אבא רצה לדבר איתה
כי החברים אמרו לו שצריכים לדבר עם האשה, להקדיש לזה זמן.
אבל על מה הוא ידבר איתה? לא היה לו נושא שיחה אחרים חוץ
מהגמרא והראשונים... אז היה להם מעין משחק כזה שהיא היתה
עושה לו מבחני סיכה, והוא תמיד ידע לומר מה כתוב באותו מקום
בכל אחד מהדפים שבאותה מסכת. זה מה שהיה לו בחיים, זה היה
השעשוע היחיד שלו, מזה הוא חי ועם זה הוא הלך לישן או לאכול.
אבל כשאתה לומד את הגמרא כמו משהו חיצוני, פלא שאתה שוכח
מה שלמדת? הרב מבריסק זצ"ל היה אומר שזה לא נקרא לשכוח, כי
לימוד כזה הוא כבר "שכוח מעיקרא".

אבא זצ"ל, היה מוסר שיעור בשולחן ערוך בלי שהיה לפניו ספר.
הוא היה קורא את לשון המחבר והנושא כלים בזה אחר זה, בעל
פה, אפילו את ביאור הגר"א הוא ידע בעל פה!
אבל מה, אותו גאון עצום שידע לעמוד במבחני סיכה בלי שום בעיה,
וזכר כל סעיף קטן בכל אחד מנושאי הכלים של השולחן ערוך, לא
זכר את מספר הזהות שלו בעל פה.
בכל פעם שהוא היה מגיע לרופא או לכל מקום שבו שאלו אותו
מה מהספר הזהות שלו, הוא היה צריך להוציא את תעודת הזהות
ולבדוק מה המספר.

הוא לא זכר את מספרי הטלפון של הילדים שלו בעל פה!!! כל פעם
שהוא היה מתקשר אלינו, הוא היה שואל את אמא מה המספר, וגם
אז היא היתה צריכה לומר לו ספרה אחרי ספרה כדי שלא יטעה
וישכח.

איפה הגאונות העצומה של מי שזוכר הכל ולא שוכח כלום? אז כן,
אבא זצ"ל היה מוכשר, הוא היה מאוד מוכשר, אבל הידיעת התורה
שלו לא באה בגלל הכישרונות האלו, אלא בגלל שהתורה היתה
משוש חייו ותמצית חייו!

ראש הישיבה שליט"א: זאת תשובה שעוסקת יותר בעניין הסגולי,
אני מדבר על מה שנוגע לדרך הלימוד. אין הכי נמי, התורה היא דבר
רוחני ובוודאי שצריכים להתנהג בצורה נאותה מהפן הרוחני כדי
ליזכות לתורה. חז"ל הקדושים כבר אמרו שעד שאתה מתפלל על
דברי תורה שייכנסו לתוך מעיך, התפלל על מעדנים שלא ייכנסו
וכו'.

ואני חוזר שוב לעניין, לא כל לימוד מתאים לכל אדם, כל אחד צריך
למצוא את המקום בתורה ששם כן נעים לו וטוב לו, ולהשקיע שם,
מי שיש לי גישמאק בלימוד משניות, שישקיע בלימוד משניות, מי
שנהנה מלימוד של קיצור שולחן ערוך, שילמד קיצור שולחן ערוך,
לכל אחד יש חלק בתורה, אם רב ואם מעט!

בנושא הזה, חבים אנו הכרת הטוב גדולה לארגון 'דרשו', שבאמת
פתח בפני תופסי התורה מגוון רחב מאוד של לימודים, בבקיות
ובעיון, בהספק גבוה ובהספק נמוך יותר, בש"ס ובהלכה, בבלי
וירושלמי, כל הסגנונות וכל הסוגים, וזה באמת גרם להרבה מאוד
לומדי תורה למצוא את המקום שלהם ולשמוח בלימוד התורה.

הרב בירנצוויג: יש גם את העניין של הזיכרון, מי שזוכר יותר יכול
אולי ליהנות יותר, ממי שחוזה אכזבות כי הוא לא מצליח לזכור את
מה שהוא למד וממילא יש פחות סיפוק...

ראש הישיבה שליט"א: אני אספר לך מעשה שהיה כשישבנו שבעה
על אדוני אבי מורי ורבי זצ"ל, שהיה כידוע גאון עצום ברמות שקשה
לתפוס.

בימי השבעה הגיע אחד מחבריו של אבא זצ"ל, ואמר לי, אבא שלך
היה אדם מאוד מאוד מוכשר, היה לו זיכרון יוצא דופן!

שאלתי אותו, מאיפה אתה יודע? והוא השיב לי, מה זאת אומרת,
הוא הרי ידע כל כך הרבה, בוודאי שהיה מוכשר מאוד. אמרתי לו,
הוא ידע הרבה כי הוא למד הרבה...

השיב לי היהודי: "גם אני למדתי הרבה, ותראה מה אני יודע ומה הוא
ידע, אין ספק שהוא היה הרבה הרבה יותר מוכשר ממני!"

אמרתי לו, יסלח לי מר, אבל אתה זוכר מתי היתה החתונה שלך?
הוא אומר כן בוודאי, בתאריך כך וכך, לפני 50 שנה...

מי היה מסדר הקידושין? פלוני, אחד מגדולי ראשי הישיבות באותו
דור... ומי היו עדי הקידושין? הוא קימט את המצח, אימץ מעט את
הזיכרון ואמר לי את שמותיהם של שני עדי הקידושין.

ומי ניגן בחתונה??? אה, בוודאי שאני זוכר, תזמורת 'החדווה'... זה
היה הטופ שבטופ באותם ימים.

ומה למדת לפני שבועיים??? הוא לא זוכר...

שאלתי אותו, חשבתי שאתה איש מוכשר, אתה זוכר את כל הפרטים
מהחתונה שלך, ואז מסתבר שאתה לא זוכר דברים שלמדת לפני
שבועיים... איך זה ייתכן???

התשובה היא שזה היה המאורע הכי משמח בחיים שלך, היום הכי
גדול, זאת היתה חוויה מאוד מאוד מיוחדת, ולכן אתה זוכר כל פרט.
אצל אבא שלי, כל 'שטיקל תורה' שהוא למד, כל תוס' שהוא הבין,
היה מאורע משמעותי מאוד, זו היתה חוויה ענקית, הוא הרגיש
שהוא עושה את רצונו של הקב"ה, בשביל זה הוא נולד, בשביל זה

כשאמר הגרמ"י לפקוביץ שאינו ידע מתי יספיק לגמור את הש"ס מכיון שהוא טרוד בהגדת שיעוריו, אמר לו החזו"א: "ש"ס צריך כבר לדעת בגיל 13". והגר"ח קנייבסקי זצ"ל למד עם חלק מבניו את כל הש"ס עוד לפני גיל הבר מצוה

הגאון רבי משה סחייק שליט"א, תלמידו חביבו של מרן בעל 'אילת השחר' זצ"ל, על הזמן המועיל והנכון ללימוד תורה במשנת רבינו ראש הישיבה זצ"ל

על סברה זו הוסיף מרן והעלה עוד טענה מדוע בזמניו אין להקפיד בעניין הזה של משמרות שילמדו במ בלילה, כי בתקופתו של רבי חיים מוולאז'ין לא היו לומדים תורה באמריקה - אדרבה כל הפושעים היו נשלחים לשם, אבל כיום ברוך ה' נתרבו שם לומדי התורה, וכמו שאמר הגר"ח עצמו שעתידה התורה שתתגלגל לשם, ובשל כך אין העולם בטל מן התורה בכל רגע [הרה"ג ר' יואל סבו שליט"א].

אגב זה אמר נקודה נוספת שכואב מאוד הדבר שכיום בישיבות יש שלומדים עד לשעה שתיים ואפילו שלש בלילה ואחר כך מתעוררים מאוחר, וכתוצאה מכך מזלזלים בקריאת שמע בזמנה ובתפילה, וכך ממשיך כל היום. ואין זה פלא, אחרי שבצורה כזו נכנסים ליום.

עניין השינה לא ביד

סיפר הרה"ג אשר שטיינמן שליט"א: באחד הימים בחודש אייר בשעות אחר הצהרים, מסר רבינו שיעור בעיון לחברי ה'קבוצה' של ישיבת 'גאון יעקב', ואחר כך קיבל אנשים, ענה לשאלותיהם והאזין למצוקותיהם. כשסיים היה עדיין זמן עד תפילת ערבית, הציעו לרבינו לנוח עד תפילת ערבית אחרי המאמץ הגדול שהיה לו. אמר רבינו שכבר היתה שקיעת החמה, ואסור לישן כעת אלא אם יש 'שומר' לקריאת שמע של ערבית. אמרו לו והרי הבית מלא אנשים יש כאן כעשרים שומרים שישמחו להעיר את רבינו, אמר רבינו: "עשרים שומרים" היא הנותנת שלא הוי שמירה, שהרי 'קדירה דבי שותפי לא קרירי ולא חמימי', מיד אמר נכדו הרה"ג אשר שליט"א: אני אקח עלי את אחריות השמירה.

כששמע זאת רבינו הסכים ונכנס לנוח, אחרי כחמש דקות נכנס

במהלך שיעור בספר 'דרך ה' אמר מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצ"ל: "החפץ חיים היה נכנס לשיבתו בשעה שתיים עשרה בלילה ומכבה את האור, והיה אומר שאם לא שומרים על הכוחות בימי הנעורים, אי אפשר להמשיך ללמוד אחר ימי הנעורים.

ואני רגיל לומר על זה את המשל המובא במדרש שכל אברי הנחש באו בטענות אל הראש על כך שהוא המנהיג, ואמרו כי הם גם רוצים להנהיג ואמר להם שהוא מסכים לזה. אחר כך נתקלו באבנים ונפצעו, וחזרו ואמרו לראש שרוצים שיחזור להנהיגם, אבל כבר לא היה באפשרותו מפני שהיה פצוע וחבול וכבר לא היה לו ראש... הנמשל לזה הוא שבימי הנעורים מזלזלים, בעיקר ולאחר מכן כשגדלים כבר אין לו ראש, ואין באפשרותו לעבוד על העיקר.

ובמדרש רבה דברים [א' י'] אומרים חז"ל: למה כתוב "ואשיכם בראשיכם", בכתוב חסר "ואשכם", אר' יהושע בן לוי: אמר להן משה - אם אי אתם נשמעים להם, אשמה תלוי בראשיכם. למה הדבר דומה? לנחש הזה, שאמר הזנב לראש: עד מתי אתה מתהלך תחילה, אני אלך תחילה! אמר לו: לך! הלך ומצא גומא של מים והשליכו לתוכה. מצא אש והשליכו לתוכו. מצא קוצים והשליכו לתוכו. מי גרם לו? על שהלך הראש אחר הזנב. כך כשקטנים נשמעים לגדולים, הם גוזרים לפני המקום והוא עושה, ובשעה שהגדולים מהלכין אחר הקטנים, נופלים לאחר פניהם."

והוסיף מרן לספר שבישיבת וולאז'ין הנהיג רבי חיים מוולאז'ין שילמדו במשמרות במשך כל שעות היום והלילה, וכדבריו בספרו 'נפש החיים' [שער ד' פרק י"א] שאם יבטל העולם מן התורה ואפילו לרגע אחד מיד יחזור לתהו ובהו, ואכן היתה בישיבה התמדה גדולה מאוד, ובשל כך יצאו משם תלמידי חכמים גדולים עד למאוד, וכל זה היה בזמנם שהיו במדרגות גבוהות, אבל בזמנינו שירדה חולשה לעולם אין אנו צריכים לנהוג כך. כמו שמובא בשם האריז"ל, שאמר שעל אף שבספר ה'רוקח' הביא שעל כל חטא צריך להתענות מספר מסויים של תעניות כדי לכפר עליו - בזמנינו שירדה חולשה לעולם, אין צריך להחמיר בזה [ואם לא כן היו בעלי תשובה צריכים להתענות כל ימיהם], וכן הוא לגבי 'מיעוט שינה', שאף על פי שהוא אחד מקניני התורה, בכל זאת אין צריכים לנהוג כך בזמנינו, והלוואי שילמדו לכל הפחות את סדרי הישיבה. ואכן, אמר מרן, כיום בחור הלומד את סדרי הישיבה, הרי הוא "פיינער בחור", וברוך ה' שיש גם המוסיפים על כך אם מעט ואם יותר.

נכדו רבי אשר לחדרו, והנה כבר הוא ער, שאלו וכי רבינו לא סומך על שמירתו? אמר לו ודאי שאני סומך, אבל ענין השינה לא בידי [ולא הצלחתי לישן]!!

שינה קצרה, שעתיים

שנים רבות היה הבית של ראש הישיבה סגור ומסוגר, כשהיו באים לשאול שאלות היה פותח את הדלת כדי חרך ועונה לכל שואל, גם היה ממקם עצמו בשולחן שליד הדלת כדי לענות לפונים ללא שיהיו, ועצם שהיה פותח הדלת באופן זה גרם לאנשים להתמקד בבעיה שלהם ללא ביטול זמן בדברים השייכים פחות לעניין.

כשנפתח הבית לציבור בלילה, קבלת הקהל היתה באופן שכל מי שרצה לבוא ולשאול נכנס לבית הרב, ללא רשימה המגבילה את מספר האנשים, אלא כל מי שרצה יכול היה להיכנס. אחרי שגמר במתינות לענות לכל הפונים היה אוכל את ארוחתו הדלה, לאחר מכן היו נכנסים להתייעץ מנהלי מוסדות, רבנים, מנהלי סמינרים, אנשי ציבור וכד', הרבה דברים היו נצרכים להכרעתו, היו נהנים לדבר איתו היות והיה מתבל את השיחה איתם בדברי תורה, וכמו כן היה מחזק אותם בכל עניני העשייה של תפקידם.

בתקופה הראשונית היה שיעור במסכת זבחים בשעה עשר בלילה, וכשהגיע זמן השיעור היה מובן לכל להזדרז ולסיים כדי שיתחיל השיעור.

לאחר מכן עבר השיעור להתקיים לפני עלות השחר, ואז לא היה דבר שמגביל את קבלת הקהל, הנהגת ראש הישיבה שאם לא הגיעו אישי ציבור, היתה לו מידת הזריזות ומיד היה נכנס למיטה, ואפילו מוקדם מאוד בשעה תשע בערב ונרדם, השינה שלו היתה קצרה, שעתיים. באחת עשרה היה קם וכבר מתחיל ללמוד.

הזמן הטוב ביותר ללימוד התורה

שאלוהו מהי הדרך הטובה: ללמוד ולהמשיך אל תוך הלילה או לישן ולקום מוקדם? ואמר שהדרך השניה עדיפה. גם שם ספרו 'אילת השחר' מעיד על כך, שמלבד ראשי התיבות של שמו ושם אשתו 'אהרון יהודה לייב תמר', מעיד הדבר גם על הזמנים היחודיים שבהם היה עמל בתורה [מלבד מה שלומד תמיד] וזכה להגיע למה שהגיע. ולאדם שמחמת חולי מסוים לא יכול היה לצאת כלל מביתו וביקש לשאול את רבינו על דברי הרמב"ם שכתב "אין אדם למד רוב חוכמתו אלא בלילה" אם כך אולי עדיף שישן ביום וילמד בלילה. ענה לו רבינו שלא באדם שישן ביום דיבר, אלא במי שאצלו לימוד הלילה הוא בתוספת ללימוד היום! ופסק לו שלא יהפוך היוצרות וילמד ביום [למעשה כך מדויק בלשון הרמב"ם "אף על פי שמצוה ללמוד ביום ובלילה, אין אדם למד רוב חכמתו אלא בלילה"].

"לי יש טבע חזק"

שאלוהו תלמידיו מה הדרך לקנות יראת שמים? ענה מרן שהדרך היא אמונה. כי אם מאמין שהקב"ה ברא את העולם ונתן את התורה, אז ממילא צריך לעשות מה שהוא אומר, ואם לא רואים אדם שאינו מקיים

את ציווי הקב"ה ואינו ירא מלפניו, אות ועדות היא שאמונתו חלשה. והוסיף ואמר "בא חבקוק והעמידם על אחת צדיק באמונתו יחיה" [דהיינו זו ראייה שדרך אמונה אפשר להגיע לכל המעלות בעבודת ה'].

סיפר רבינו כי אימם של שני האחים רבי לייב ורבי שאול קצנלבויגן התלוננה לפני הגר"א כי יש לה שני בנים, אחד מהם ממעט באכילה והשני ממעט בשינה. הגר"א אמר לאותם שני ילדים כי אין להתנהג בדרך זו. והם שאלו: אם כן מדוע הגר"א נוהג כך, שישן ב'מעט לעת' רק ארבע פעמים חצי שעה ואוכל שני כזיתים בבוקר ושני כזיתים בערב. והשיב: כי לי יש טבע חזק, אבל אחרים בדרך כלל אין להם לנהוג כך [כאיל תערוג].

לאחד שהתקשה מאוד לקום בבוקר עד שלא יכול היה לצאת מהשמיכה, אמר רבינו שיאמר למישהו להוציא אותו מהמיטה [שם]. אמר רבינו: דברי המשנה במסכת אבות "פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה", לא השתנו חלילה כלל, אלא שה'פת במלח' וה'מים במשורה' מתאימים לכל דור, כל דור וה'פת במלח' שלו. מסתבר שה'פת במלח' של דורנו הוא המעט העסק מהאוכל, וצער השינה מתבטא בקושי הקימה בתחילת הסדר (כאיל תערוג - שיחות הגר"י מיישקובסקי עמ' רכא).

ואמר רבינו שמצוי אצל בחורים שהחשק ללימוד תופס אותם בעיקר בלילה, וזה גורם להם לעליה והתמדה, אלא שזה יכול לפגוע בתלמודם ביום. והאמת היא שכתוב (זוה"ק ויקרא צב, א) שבחצות הלילה הקב"ה לומד עם הצדיקים, ואז התרגול קורא שבע קולות, ובקול השלישי אומר עמדו צדיקים ועסקו בתורה וכו' כמו שכתוב בפרק שירה, בשעה שבא הקב"ה אצל הצדיקים בגן עדן זולפים כל אילני גן עדן בשמים ומשבחים ואז גם הוא - התרגול מתעורר ומשבח וכו'. אבל בגמ' יש מחלוקת למה נברא הלילה אם לגירסא או לשינתא. והרמב"ם נוקט שהלימוד בלילה עדיף טפי, וזה לשונו בהלכות תלמוד תורה: אף על פי שמצוה ללמוד ביום ובלילה אין אדם למד רוב חכמתו אלא בלילה, לפיכך מי שרצה ליזכות בכתר התורה יזהר בכל לילותיו ולא יאבד אפילו אחת מהן בשינה ואכילה ושתיה ושיחה וכיוצא"ב אלא בתלמוד תורה ודברי חכמה, אמרו חכמים אין רינה של תורה אלא בלילה שנאמר קומי רוני בלילה וכו'.

אבל למעשה אם בחור ילמד בלילה הרי ביום יהיה עייף, והישיבה לא יכולה להרשות דבר כזה. וגם אם לבחור מסוים עדיף ללמוד בלילה וסדרי הישיבה אינם טובים לו, בכל זאת אי אפשר להרשות ולשנות בשביל זה את סדרי הישיבות שכל אחד ילמד מתי שנוח לו כי אי אפשר אחרת, אחרת אין ישיבה, ולא שייך להנהיג ישיבה בצורה אחרת! הוסיף מרן ואמר שאולי אפשר לומר שטבע האדם הוא שבימי החורף זקוק הוא ליותר שעות שינה, ולכן נאמר שבכל זאת יש להוסיף בלימוד בלילה, ובאמת פעם בישיבות היו מוסיפים מט"ו באב קצת על סדר ג'. עם זאת, כיום זמני הישיבה קבועים ואין בזה שינוי.

ההנהגה הרצויה לבני הישיבות היא לישן בכל יום כשבע שעות רצופות, ועדיין מעט משעות אלו אפשר לחלק ולישן מעט גם ביום. והגאון רבי זונדל אישישאקער כתב שבחור אינו צריך ללמוד יותר מדי בהתמדה בכדי שיהיה ת"ח, אלא די לו שילמד 14 שעות ביום

במקום לצאת בריקוד של שמחה על הזכות העצומה, החווירו פניו של בעל הבית, והוא זעק בחרדה גדולה: "אבוי, אבוי, הגר"א רוצה לראות אותי, אוי ואבוי..." תמה השליח ושאל אותו, וכי אינך רוצה לראות את פניו של הגר"א?

יו"ר 'אנחנו וצאצאינו' מגיד המישרים הנודע רבי אליעזר יוטקובסקי שליט"א - על מתיקותו המופלאה של לימוד התורה, והדרך לזכות ולהרגיש אותה בחוש

יעקב א. לוסייגמן

מקרה: ליל חג השבועות באולם אירועים הסמוך לאחד מבתי הכנסת ברובע ה-16 של פריז בירת צרפת.

יהודים מכל רחבי פריז הוזמנו להשתתף ב'תיקון ליל שבועות' בבית הכנסת, ובסעודה החגיגית שקדמה לו.

את האירוע ערך אחד מנכבדי הקהילה, יהודי אמיד שזכה להשיא את בנו ימים אחדים לפני החג, ואת שמחת השבע ברכות המרכזית הוא עשה בליל החג, באולם הסמוך לבית הכנסת.

האירוע התנהל על מי מנוחות, האורחים ישבו לצד שולחנות ערוכים כיד המלך, כלי פורצלן עדינים ניצבים בסדר מופתי, כשליצידי סטים של סכו"ם כסוף עם עיטורי זהב מרהיבים. בקבוקי שרדונה גבוהים וצרים עומדים הכן כדי להרטיב את חיכם של הסועדים, כליווי לדגי הברמונדי המטוגנים שמחולקים בהגשה אישית כשהם מונחים על גבי מצע של עלי עולש בצבע כרתי, לצד רצועות של בצל סגול וגרד של סלק אדמדם.

בין הדגים לבשר שרו כולם יחד את שירי חג מתן תורה, ולאחריהם הוגשו מנות של פילה בקר מתובל ביין פורט, ובקבוקי השרדונה הלבן ירדו מהשולחן לטובת יינות 'פינו נואר' ו'מרלו' הנמזגים אחר כבוד לכוסות הבדולח הנוצצות.

האווירה שמחה ועליזה, כשהחתן הלבוש בחליפה בהירה ובעניבה לבנה בוהקת, יושב בראשן השולחן כמלך בין גדוד, בין ההורים והסבים שלו ושל הכלה.

אחד הסבים מצביע על השעון, ורומז למחותנים לזרז את האירוע: "כבר הגיע הזמן לעשות את התיקון", הוא מזכיר להם, "זה ליל שבועות היום, שחכתם???"

רב המלצרים מקבל את ההוראה, אליה הוא היה מוכן מבעוד מועד. מלצרים עם עניבות פרפר בצבע בורדו וכפפות צהורות על ידיהם יוצאים מהמטבח בשיירה, כשהם מחזיקים בתנוחה מעניינת המשדרת אצילות ויוקרה, מגשים עמוסים קינוח: המגש בגובה הכתפיים, מונח על כף היד הימנית.

אחד מהם, מלצר חדש יחסית, עובר ליד שולחן הכבוד כדי לחלק את הקינוח העסיסי. כל סועד מקבל מגש פורצלן קטן, שעליו מונחות צלוחיות עם סורבה אבטיח וקיווי, פלחי מילון קטנטנים ועסיסיים,

ולצידי סופלה ספוגי שמכוסה בשכבה נדיבה של שוקולד חם ונוזלי. המלצר מוריד את המגש כדי לחלק לאורחים את הקינוח, וכל תכולתו נשפכת הישר על... החתן המאושר. החליפה הבהירה התמלאה בכתמים שחורים, ירוקים ואדומים. העניבה נראית כאילו השתמשו בה כדי לנגב את הרצפה, מגבעת הבורסולינו היוקרתית יצאה מכלל שימוש והחיוך הגדול שהיה על פני החתן נמחק... בעוד הכפפות הצהורות שעל ידיו של המלצר הצעיר שגרם לכל המהומה הפכו צבעוניות במיוחד, פניו הוורדרדות החווירו כסיד. הוא איבד את העבודה שלו באותו הרגע, ולאחר מכן התברר לו שאולי הוא יידרש לשלם גם על הנזק שעשה... והנזק לא מבוטל בכלל, חליפה, כובע, עניבה, חולצה, ואולי אפילו תשלום על עוגמת נפש...

שאלה: בהנחה שהחתן יחליט לנסות ולתבוע את הפיצויים המגיעים לו עבור הנזק הכספי שנגרם לו, על מי מוטלת האחריות לשלם? בעל הקייטרינג? מנהל האירוע? או אולי המלצר עצמו הוא זה שצריך לשלם???

תשובה: ה'שיטה מקובצת' במסכת בבא קמא, דף צ"ח ע"ב מביא בשם הר"ר יונתן, שבמקרה שפועל מזיק בידיים החיוב מוטל עליו ולא על המעסיק שלו.

והר"מ מסרקסטה, סובר שדין אמור דווקא בקבלן שעושה עבודה בקבלנות עבור המעסיק, אבל בפועל שמקבל שכר לפי שעות

אגיע לרבינו הגר"א ואתגלה ככלי ריק, כמה גדולה תהיה הבושה! הרי לפני שאני פוגש את הגר"א אני חייב לחזור לפחות פעם אחת נוספת על הש"ס כולו..."

גניבה למדנית

בישיבת וולאז'ין, בחיי חיותו של רבינו הגר"ח, נהוג היה לומר שלא כל מי שיודע לגנוב יכולה בשם 'גנב', אלא רק מי שחלילה וחס שולח ידו ברכוש חברו.

אותו הדבר אמרו הוולאז'נאים בהטמעה, גם לגבי 'למדן'. כדי להיות 'למדן' לא מספיק לדעת ללמוד, צריכים לעשות זאת בפועל בקביעות ובשקידה...

מסופר על משפחה אחת שהגיעה אל מרן הסטייפלער זצ"ל, כדי להתיעץ עמו לגבי נוסח הכיתוב שיחרטו על מצבתו של הסבא שנפטר, ושהסטייפלער הכיר אותו באופן אישי.

בני המשפחה הראו לו את הנוסח שהכינו כטיוטה, והסטייפלער ראה שהם כתבו על הסבא שהיה תלמיד חכם מופלג ש"לא פסיק פומיה מגירסיה כולא יומא". שאל אותם אם היה רגיל לקרוא עיתון מדי פעם, ואמרו לו שהסבא היה מקדיש מדי בוקר מספר דקות לקריאת העיתון.

נענה מרן הסטייפלער ואמר להם, אם כך, אינכם יכולים להגדיר אותו כמי שלא פסק פיו מעסק התורה במשך כל היום...

לא רוטשילד

בספר 'ראשונים כמלאכים' מובא סיפור מדהים על גאון הגאונים רבי עקיבא איגר זיע"א, שפעם הגיע בשעת ליל מאוחרת לכפר בו התגוררו יהודים, וחיפש בית הארחה. אחד מתושבי המקום הבחין בו ורץ לקראתו נרעש ונפעם, כשכל גופו רועד באימה ויראה קיבל את פניו של גדול הדור, הכניסו לביתו ומיהר להגיש בפניו ארוחה ולסדר עבורו חדר ללינה כיאות.

רבי עקיבא איגר ביקש ספר כלשהו, ובעל הבית התנצל שהספרים לא אתו, ויש לו רק את ספר אחד, רשב"א, ומסרו לידיו של האורח הנכבד. באותו ספר היה חסר דף אחד, ובבוקר כשהחזירו רבי עקיבא איגר למארח, גילה לתדהמתו שרבי עקיבא איגר השלים את כל הדף החסר בכתב ידו. לאחר מכן בדקו ומצאו שלא החזיר אפילו אות אחת, וכתב במדויק את לשון קדשו של הרשב"א.

בישיבתו של מרנא החפץ חיים למד תלמיד אחד, שלא זכה להתברך בכשרונות יוצאי דופן. ביום מן הימים הגיע אביו של אותו תלמיד, והורה לו לארוז את חפציו כי רצונו לקחת אותו מהישיבה. כשבא התלמיד להיפרד ממרנא החפץ חיים, שאל הח"ח את אביו של הבחור להיכן הוא מבקש לקחתו.

"אני רואה שהבן שלי כבר לא יהיה כמו רבי עקיבא איגר", השיב האב, "ואם כן מה הטעם שישאר בישיבה? יבוא הביתה ויעזור לי בעבודתי כדי שילמד לעבוד ולפרנס את ביתו".

החפץ חיים שאלו לעיסוקיו ובאיזו עבודה הוא רוצה שבנו יסייע לו, והאב השיב שהוא עובד כירקן, יש לו חנות למכר פירות וירקות.

עבודה או לפי ימים, הוא פטור מהנזק שגרם תוך כדי עבודתו, והחויב מוטל על המעסיק שלו, כיוון שלא סילק את שמירתו ועליו מוטל היה לשמור על הפועל.

לעומת זאת ה'מאיר' כותב שבמקרה כזה יתחלק החוב לשלם את הנזק בין הפועל ובין בעל הבית שלו, וכל אחד מהם ישלם חצי.

בנידון דידן יש לבחון מי הוא המעסיק, האם בעל הקייטרינג הוא המעסיק הבלעדי, או שנאמר שמי שהזמין את הקייטרינג - במקרה שלנו זה אבי הכלה - יצטרך גם הוא לקחת חלק באחריות לתשלום הנזק...

להתכונן לפגישה

מעשה שסיפר הגאון רבי יעקב הוברמן ראש ישיבת 'נר ישראל' בבולטימור: פעם נתקשו חכמי העיר וורשה קושיא גדולה בגמרא ולא היה מי שיישב אותה אל נכון. החליטו לממן נסיעה לאחד מחכמי וורשה, שייסע לוויילנא וישאל את הגר"א את שאלתם החמורה.

ואכן, נבחר אחד מחכמיה של הבירה הפולנית, ויצא בדרכו לבירת ליטא כדי לחלות את פני הגר"א ולהציג בפניו את קושייתם.

בדרך לוויילנא עבר השליח בעיר בריסק, והתאכסן בביתו של אחד מפשוטי העם. בשעת הסעודה סיפר מה מטרת שליחותו, וכי פניו מועדות לגאון מוויילנא כדי להציג בפניו קושיא חמורה. בעל הבית הסתקרן מאוד וביקש לשמוע מה השאלה. להפתעת השליח, תירץ אותו בעל בית את שאלתם של חכמי וורשה ב-14 תירוצים שונים, שכל אחד מהם בפני עצמו יש בו כדי ליישב את הקושי.

חלשה דעתו של השליח עד מאוד, וכבר חשב לשוב על עקבותיו ולחזור לוורשה. לבסוף גמר אומר להמשיך בנסיעתו. בהגיעו לוויילנא פנה למעונו של הגאון שכידוע היה קשה מאוד להתקבל אצלו. בסיעתא דשמיא הצליח להיכנס והציע לפני הגאון את הקושיא, להפתעתו השיב לו הגר"א את כל אותם 14 תירוצים ששמע בבריסק מפי מארחו.

נענה השליח וסיפר לרבינו הגר"א, כיצד עצר למנוחה בבריסק ושם הציג את הקושיא בפני אחד מבעלי הבתים, שענה על אתר את אותם 14 התירוצים...

אמר הגר"א, רצוני לראות את אותו 'בעל הבית פשוט' שזכה לכך, ולכן אני מבקש שבחזרתך לבריסק תאמר לו שרצוני לראותו אותו ויעשה כרצוני - או שהוא יבוא אלי לכאן אם ירצה, או שאני אבוא אליו אם יקשה עליו לבוא לכאן...

עשה השליח את שליחותו, ובשובו לבריסק פנה לאותו יהודי ובישר לו בשמחה רבה שהגאון מוויילנא רוצה לראותו.

השליח נדהם לראות שבמקום לצאת בריקוד של שמחה על הזכות העצומה לראות את פני הגר"א, החווירו פניו של בעל הבית, והוא זעק בחרדה גדולה: "אבוי, אבוי, הגר"א רוצה לראות אותי, אוי ואבוי..."

תמה השליח ושאל אותו, וכי אינך רוצה לראות את פניו של הגר"א ולשוחח עמו בלימוד? והרי זו משאת נפשו של כל יהודי החי על פני האדמה!

השיב לו בעל הבית: "אבל אני מלא פחד וחרדה מפני הרגע שבו

משתדלים להסתפק גם בפחות מהטופ שבטופ, תמר רגיל בהחלט אמור להספיק, אבל מה לו כי ילין, יהודי רוצה לקנות סחורה משובחת והוא מוכר לו בשמחה.

למחרת הגיע האברך ובפיו טענה: "אכלתי מהתמרים שמכרת לי, ולא הרגשתי שום טעם מיוחד. תמר זה תמר, למה אמרת לי שתמרי מג'הול טעימים יותר? מכל הרשימה שצינת שהם עסיסיים יותר ומשביעים יותר, אני יכול לאשר רק שהם יקרים יותר..."

"הבאת איתך את התמרים?", שאל המוכר והאברך אכן שלף שקית עם התמרים שקנה אתמול. הרב הוס לקח תמר אחד, בירך בורא פרי העץ בכוונה גדולה, וטעם ממנו חתיכה קטנה. הוא לעס אותה בנחת, ואמר לאברך: "איני יודע על מה אתה מדבר. הרי טעמו של התמר הזה ממש נפלא. הנה, תטעם!"

תלש בידו פיסה נוספת מהתמר והגיש לאברך שבירך עליו ואכלו... האברך לעס את פיסת התמר בפיו, והשיב בהפתעה: "אתה צודק! זה באמת מאוד טעים... מעניין למה אתמול לא הרגשתי בתמרים הללו שום דבר מיוחד..."

"אולי אכלת אותם יחד עם משהו אחר שטשטש את הטעם שלהם", ניסה הרב הוס להסביר, והאברך שלל את דבריו, "לא לא! כל הסיבה שקניתי תמרים היא כדי לחסוך בזמן. אני חייב להתייצב בכולל מוקדם מאוד, וכל פעם הייתי מאחר בגלל שהייתי צריך ליטול ידיים לאכול פת שחרית ולאחר מכן לברך ברכת המזון בכוונה רבה. החלטתי לנסות לאכול תמרים לפת שחרית, כי על תמרים מברכים רק ברכת 'מעין שלוש', כך שאכלתי את התמרים לבדם".

"אהה", אמר הסבא הוס, "עכשיו הכל ברור. אתה אכלת את התמרים בחיפזון, לעסת ובלעת מהר, בוודאי שכך לא תרגיש את טעמם המיוחד... כדי להרגיש את הטעם של התמר, צריכים לקחת חתיכה אחרי חתיכה, ללעוס אותה היטב, לתת להן להתגלגל בפה ולפגוש את כל בלוטות הטעם. כך מרגישים את טעמו הנפלא של תמר המג'הול".

אחרי הסיפור הזה, מסיים הרב ועלוועל חרך את ההסבר לשאלה ששואלים כולם.

"אי אפשר ללמוד במהירות ובחיפזון ולצפות להרגיש את הטעם הנפלא. מי שרוצה להרגיש את מתיקות התורה, חייב ללמוד לאט, 'ללעוס' את דברי הגמרא, לתת להם להתגלגל בפה, לחזור על השאלה שוב ושוב עד שהוא מעכל אותה והיא מתחילה לכאוב לו, לגרום לו לתמוה בעצמו, איך באמת הגמרא אומרת דבר כזה, הרי זה ממש לא מסתדר עם דברי המשנה במסכת פלונית! לאחר מכן להתקדם וללמוד את התירוצ הראשון, לחזור עליו שוב ושוב, לראות איך הוא מיישב את השאלה, ולשמוח עמו, רק כך זוכים להרגיש את המתיקות הנפלאה שבתורה הקדושה! רק כך זוכים להרגיש את טעמו המתוק של צוף התורה..."

התעניין החפץ חיים אודות העסק, מהיכן הוא קונה את הירקות, ובאילו מחירים הוא מוכר אותם, ולבסוף אמר לאותו יהודי, שהוא ממליץ לו בחום לסגור את החנות.

נדהם האיש ושאל מדוע ממליץ לו החפץ חיים לעזוב את מקור הפרנסה שלו? הרי הוא מתפרנס לא רע, והעסק מתפקד כבר שנים ארוכות בלי הפרעה מיוחדת.

השיב לו החפץ חיים: "אני שומע כמה הרווחת במשך שנים של עבודה מאומצת, ומבין שממך כבר לא יצא רוטשילד, אם כן מה הטעם שתמשיך לעבוד בחנות??? לפחות שב בבית ותנוח!". "אבל זהו מקור החיים שלי, זאת הפרנסה שלי", טען הלה, "וכי בגלל שאיני עשיר מופלג, צריך אני למות ברעב? לפחות ארוויח בכבוד את פת לחמי!".

"ישמעו אוזניך מה שפך מדבר", ענה לעומתו החפץ חיים. "התורה היא חיינו, וכי מפני שבנך לא יהיה כמו רבי עקיבא איגר, אתה רוצה לנתק אותו ממקור החיים שלו???"

דממה לתמר

השאלה שכל צורב צעיר ומבוגר שואל את עצמו היא: מה הסוד שיאפשר לנו לזכות בתחושת הגישמאק והמתיקות בשעה שאנו עוסקים בתורה?

את התשובה לשאלה זו, ענה הגאון רבי ועלוול חרך שליט"א, על פי מעשה שהיה לפני שנים רבות, בחנות המפורסמת של משפחת הוס, ברח' חזון איש 3 בבני ברק.

מייסד החנות, הסבא הוס עליו השלום, היה יהודי ירא שמים גדול, ורבים מתלמידי החכמים בעיר היו נוהגים לקנות אצלו פירות מיובשים, מתוך ידיעה ברורה שהוא מקפיד מאוד על כשרותם של הפירות, מדקדק מאוד במקור שלהם, ויותר מכל הוא שומר עליהם מכל משמר כדי שלא ייכנסו בהם חרקים ותולעים חלילה. אם היה חשש קל שבקלים שהפירות נגועים, היה הסבא הוס ממחר להשליך אותם, כדי שלא להכשיל יהודים בחמורות שבחמורות רח"ל.

ביום מן הימים נכנס לחנות אברך לא מוכר. מבין ריסי עיניו ניכר היה שמדובר בתלמיד חכם השוקד על התורה והעבודה. הוא הציג בפני הרב הוס בקשה: "רצוני לקנות 300 גרם תמרים!".

הרב הוס השיב לו בשאלה: "אילו תמרים תרצה, תמר מג'הול או תמר רגיל?".

האברך ביקש לדעת מה ההבדל, והרב הוס הסביר לו שתמר מג'הול הנו תמר טעים יותר, בשרני יותר, ועסיסי יותר, אבל מובן מאילו שהוא גם יקר יותר...

"תביא תמר מג'הול", ביקש האברך, "נטעם ונראה במה דברים אמורים..."

הרב הוס הופתע מעט מהתשובה. אברכים הכוללים בדרך כלל

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

הוא היה בטוח שירושלמי זה מחוץ לתחום. זה נורא קשה ובלתי מובן, הוא מעולם לא ניסה! והנה בהיותו כמעט בן שמונים, נפתחה התוכנית ב'דרשו' והוא החליט לנסות...

הרה"ג ר' יוסף אריה, מנהל תוכנית 'קנין ירושלמי' ב'דרשו', מספר על התוכנית ועל האפשרות המיוחדת להצטרף אליה בימים אלו

יוחנן וסרמן

אחת המהפכות הגדולות ביותר שידע עולם התורה בדור האחרון, היא ללא ספק מהפכת הלימוד בתלמוד הירושלמי. במשך דורות רבים היה ה'ירושלמי' יקר המציאות. מאז החל עידן הדפוס, כבר ניתן היה להשיג עותקים בודדים מהירושלמי פה ושם, ובשנים האחרונות בתי כנסת רבים התכבדו והצטיידו בסט מלא של התלמוד הירושלמי.

אבל הלימוד בו היה נחלתם של מעטים. זעיר שם זעיר שם, אחד מעיר ושניים ממדינה למדו ירושלמי, וגם מבין אלו שלמדו, הרוב המוחלט לא זכה לסיים ולהשלים.

לואקום האדיר הזה נכנס ארגון 'דרשו', תחת הכוונה פרטנית ומדוקדקת מאוד של גדולי ישראל, ויצר תוכנית לימוד 'קנין ירושלמי', עם 'דף היומי' חדש המיוסד על לימוד לפי דפי ההוצאה של 'עוז והדר', שהנם דפים עם פחות מלל, וניתן לעמוד בקצב של דף ליום בקלות יחסית, לעומת ההוצאות האחרות שבהן הדפים צפופים ועמוסים מאוד.

יחד עם מסע פרסום נרחב, הנגשת המסכת הראשונה, מסכת ברכות בחוברות שחולקו חינם לכל דורש, והקמת מערך מורחב של שיעורים ב'תלמוד ירושלמי' במגוון שפות וסגנונות לימוד, התחוללה המהפכה האדירה.

לרגל סיום מסכת עירובין ותחילת לימוד מסכת פסחים במסגרת 'קנין ירושלמי', שוחחנו עם מנהל התוכנית ב'דרשו', הרה"ג ר' יוסף אריה, פעיל ותיק ב'דרשו' ומרביץ תורה זה רבות בשנים כמגיד שיעור בדף היומי בשעות הבוקר, ובתלמוד ירושלמי בשעות הערב... את השיעור בירושלמי ייסד הרב אריה מספר שנים לפני שהוקמה תוכנית 'קנין ירושלמי' ב'דרשו', הוא מוסר את שני השיעורים בבית הכנסת 'מגן אברהם' ברח' הרב הרצוג בבני ברק (בבלי ב-8:15 בבוקר, וירושלמי ב-8:15 בערב), ולכן היה זה אך טבעי שכשבדרשו חיפשו מנהל לתוכנית ללימוד ירושלמי, היה זה הרב אריה שנבחר למלא את התפקיד כמי שחי את לימוד הירושלמי מזה שנים.

את השיחה עם הרב אריה אנחנו מקיימים לרגל תחילת לימוד מסכת פסחים, והוא מספר לנו על בשורה מיוחדת במינה שכוללת בחובה ההתחלה המרגשת הזאת.

"בג' סיוון, מתחילים ללמוד את מסכת פסחים, ותאריך זה נקבע 'תחנת כניסה' חדשה", מספר הרב אריה. המשמעות היא שהחל

מג' סיוון כל מי שמעוניין יכול להתחיל ללמוד 'ירושלמי' במסכת פסחים לפי הסדר של 'קנין ירושלמי', ובמבחן הקרוב כבר אפשר להצטרף וליהנות מיידית למסלול המלגות. המבחן הקרוב יערך שבוע אחרי תחילת לימוד מסכת פסחים, ביום שישי י' בסיוון, והוא יכלול 25 שאלות על מסכת עירובין, וחמש שאלות על מסכת פסחים. מי שמצטרף עכשיו לתוכנית יכול לבוא לעשות את המבחן ולענות רק על חמשת השאלות האחרונות, ובכך להחשיב את עצמו כנבחן בתוכנית 'קנין ירושלמי'. בחודש הבא הוא כבר יענה על כל 30 השאלות בעז'ה, וייכנס למסלול קבלת המלגות.

"ולכן מדובר בעצם בהזדמנות מאוד מיוחדת שכדאי לנצל, אנחנו מאמינים ומקווים שהיא תכפיל עשרת מונים את מספר הלומדים והנבחרים".

הרב אריה מספר שבתחילת המחזור, לפני כשנתיים וחצי, החלו אלפים רבים ללמוד ירושלמי. "עכשיו יש פה הזדמנות מיוחדת, לומדים את סדר מועד ולאחריו סדר נשים, אלו נושאים הרבה יותר מוכרים לציבור הרחב, כל אחד יכול".

שאלנו אותו על סוג הנבחרים, האם מדובר רק בתלמידי חכמים, או שגם בעלי בתים? זה ציבור מבוגר או שמדובר בנבחנים צעירים... "האמת שזה הפתיע אותי, אבל הגיוון הוא עצום", מספר הרב אריה, "יש לנו ילד בצפת, אני לא יודע אם הוא כבר אחרי בר מצווה או לא, שנבחן כל חודש, ומקבל ציונים גבוהים מאוד. אני רואה את המבחרים שלו, והוא עונה תשובות מפורטות, ממש מפגין ידע נרחב, רואים

"לא הצלחתי לכלוא את סקרנותי ולעצור את התפעלותי", סיפר הרבי שליט"א. "כשראיתי שהוא הפסיק את לימודו שאלתי אותו, מי אתה ומה מעשיך! הוא שיתף אותי בסיפור שלו, והפתעתי היתה גדולה עוד יותר משהייתה בתחילה!"

מה כל כך סודי ברעיון של 'נעשה ונשמע', ולמה הוא טומן בתוכו מסר
שאומר שכל אחד מאתנו יכול לעשות ככל אשר יצווה?

הרב עמרם בינעט

כשאמרו בני ישראל לקב"ה 'נעשה ונשמע' שאל הקב"ה מי גילה
רו זה לבני, מאיפה הם יודעים את הסוד הזה, שמלאכי השרת
משתמשים בו.

לכאורה צריכים לשאול, מה הסוד הגדול הזה? הרי מה בני ישראל
אמרו? אנחנו לשירותו של הקב"ה מה שהוא יגיד לנו לעשות, נעשה.
מה החידוש הגדול פה? הרי אברהם אבינו כבר העלה את בנו על
המשבח לפי ציווי ה', יצחק אבינו הסכים למסור את חייו בעקידה,
יעקב אבינו אמר קריאת שמע לפני שחייב את בנו אהובו שהתנתק
ממנו לשנים רבות. וכי יש דבר שיהודי לא יעשה בשביל הקב"ה?
מה הסוד הגדול הזה? חייב להיות שיש כאן משהו קצת יותר עמוק
ופנימי מתחת לאמירה 'נעשה ונשמע'.

חשבתי לומר שהפשט הוא כזה: נניח שמלך חשוב יקרא לאדם
ויבקש ממנו לעשות את השליחות שהוא עומד להטיל עליו. אם
יאמר האדם, בוודאי הנני לשירותך אדוני, ואז יורה לו המלך לקחת
את ההר הגדול המתנשא בסמוך ומסתיר לו את הנוף, ויעביר אותו
לצד השני של הארמון. האם יש ביכולתו של אדם לעשות דבר כזה?
כמובן שלא. אם כן, איך הוא יכול להתחייב מראש שיעשה ככל
אשר יורה לו המלך?

כשבני ישראל קיבלו על עצמם 'נעשה ונשמע', לעשות ככל אשר
יצווה להם בורא עולם, הם בעצם הראו שהם יודעים סוד. הם יודעים
שהקב"ה לעולם אינו מצווה על אדם לבצע דבר שהוא למעלה
מכוחותיו. אם הצטווית, סימן שיש לך את היכולת לבצע!

בשורות הבאות אספר מעשה נורא שסיפר באחרונה מורי ורבי כ"ק
מורן אדמו"ר מוויזשניץ בית שמש שליט"א, את אשר ראו עיניו.
כידוע מורן אדמו"ר מוויזשניץ שליט"א, שהיה באחרונה בלוס אנג'לס
לצורכי רפואה, שם עבר ניתוח מורכב מאוד שהוכתר בהצלחה ב"ה,
ובאחרונה אף שב לארה"ק.

בתקופה בה היה מאושפז בארה"ב, הגיע חתנו, הרבי מבית שמש,
לבקר את החולה ולדרוש בשלומו.

במהלך הטיסה סידרו לו מקום בקדמת המטוס, כדי שיוכל ללמוד
ולהמשיך את סדר היום שלו עד כמה שהדבר אפשרי.

בכסא המקביל אליו ישב בחור שמהרגע הראשון תפס את עיניו.

היה זה בחור רציני מאוד, הכרת פניו ענתה בו שהוא ירא שמים
ושכל עסקו בתורה. מצד שני, הלבוש שלו לא היה ממש כשל
בחור ישיבה. הוא התיישב במקומו, פתח 'מסילת ישרים' ולמד
בהתעוררות גדולה במשך שעה תמימה! לאחר מכן סגר את הספר,
הניחו בתרמילו ובה בעת הוציא גמרא, והחל ללמוד במשך שלוש
שעות רצופות, לפני שעצר כדי לשתות ולאכול משהו.

"לא הצלחתי לכלוא את סקרנותי ולעצור את התפעלותי", סיפר
הרבי שליט"א. "כשראיתי שהוא הפסיק את לימודו שאלתי אותו,
מי אתה ומה מעשיך!"

"הוא שיתף אותי בסיפור שלו, והפתעתי היתה גדולה עוד יותר
משהייתה בתחילה! מסתבר שהוא גדל בבית עשיר מאוד, אבא
שלו אינו עוד אחד מאלפי המיליונרים שניו יורק התברכה בהם, הוא
עשיר מופלג עם עושר אגדי, מעטים בכל ניו יורק מגיעים לרמת
העושר שלו.

"בשנות ילדותי לא חונכתי לשום דבר של יהדות", מספר הבחור, "כל
היהדות התבטאה אצלי בשלושה דברים: יהודי מגיע לבית הכנסת
ביום כיפור! לא לימדו אותי אפילו לצום ביום זה או להימנע מחילול
החג... יהודי אוכל מצה בליל הסדר, אבל לא אמרו לי שאסור לאכול
חמץ... והדבר השלישי היה שבראש השנה, יהודי צריך לשמוע קול
שופר. בזה התחיל ונגמר הקשר שלנו עם יהדות.

אני, בכל פעם שהגעתי לבית הכנסת, הייתי מסתכל מסביב. רוב ה
אנשים שם היו כמונו, אבל היו גם כמה יהודים עם זקן ופאות, עם כיפה
וציצית, הבנתי שהם יהודים יותר חזקים, אולטרא יהודים! וזה סיקרן

אותי לדעת מה עוד הם צריכים לעשות מעבר למה שאני רואה. "כשגדלתי קצת התחלתי לחקור ולבדוק, ולבסוף בהיותו כבן 18, הגעתי לרב של בית הכנסת, וביקשתי ממנו שילמד אותי תורה. הרב דיבר איתי קצת, וראה עד כמה אני צמא ליהדות, הוא אמר לי שהמקום שלי זה לא אצלו, אלא בהר נוף בירושלים, שם יש ישיבה אמריקאית שמתאימה בדיוק לבחורים כמוני, אמריקאים גמורים שלא יודעים אפילו מילה אחת בלשון הקודש, ואין להם שמץ של מושג ביהדות, אבל רוצים להתקרב ולהתחיל ללמוד תורה ברצינות. "אצלנו בארה"ב, במשפחות המבוססות, הדרך היא שמגיל 16 ואפילו עוד קודם ההורים לא מעורבים יותר מדי בחיים של הילדים. נותנים להם להחליט לבד איפה הם רוצים להיות ומה הם רוצים ללמוד. היה לי ארנק מלא בכרטיסי אשראי עם מסגרת גבוהה מאוד למימוש כאוות נפשי, אבא שלי לא הגביל אותי בשום דבר. יכולתי לנסוע לטיול בתאילנד ולהודיע לו רק אחרי שאני כבר שם. "קמתי, ארזתי כמה חפצים, כמובן לקחתי את כרטיסי האשראי שלי, ויצאתי לשדה התעופה, בדרכי לישראל. הגעתי לארץ, לקחתי מונית לישיבה בהר נוף, ואמר "נפשי חשקה בתורה".

המשך מעמוד 9 | הרה"ג ר' יוסף אריה

שהוא לומד מאוד מאוד רציני. זה מדהים במיוחד, כי פי הכללים אין חלוקת מלגות לילדים וגם לא לבחורים מישיבה קטנה, על לימוד ירושלמי. זאת, מתוך הבנה שבגילאים האלו צריכים להשקיע יותר בבבלי, ורק בגיל מבוגר יותר יכולים להתחיל להתעסק עם לימודים נוספים. אבל הילד הזה, נבחן בלי מלגה, והוא פשוט יודע! "לעומת זאת, פגשתי יהודי כבן 80 שנבחן גם הוא. סיפר לי אותו יהודי שהוא חייב הכרת הטוב עצומה ל'דרשו'. למה? כי הוא יהודי תלמיד חכם שלמד ש"ס בבלי כמה פעמים וכן מקצועות רבים אחרים בתורה, שולחן ערוך, רמב"ם, מדרשים ועוד. "הוא מספר שתמיד הוא היה בטוח שירושלמי זה מחוץ לתחום, זה בכלל לא משהו שהוא יכול ללמוד. מי לומד ירושלמי? זה נורא קשה ובלתי מובן, הוא מעולם לא ניסה! והנה בהיותו כמעט בן שמונים, נפתחה התוכנית ב'דרשו' והוא התרשם מהפרסום המקיף, והחליט לנסות... "אני כל כך מצטער שלא למדתי קודם", הוא אומר, "אני מקווה ומתפלל שה' ייתן לי אריכות ימים לפחות עד סוף המחזור הזה, כדי שאוכל לסיים ירושלמי לפחות פעם אחת לפני שאני עולה לבית דין של מעלה...". מבהיל!

"בסיום של זרעים, עשינו סיום בביתו של מרן פוסק הדור הגר"מ

המשך מעמוד 5 | הגאון רבי משה סחייק שליט"א

ותו לא, כדי שיגדל ת"ח... וכשהגיע אליו הגר"ר אלעזר יהודה פינקל בגיל 17, אמרו עליו שאינו מוציא את ראשו מהגמרא ואף יודע כבר ש"ס, אמר להם רבי זונדל שלדעת ש"ס בגיל 17, זאת לא גדלות... ומסופר שכשהגרא"ז מלצר הגיע למרנא החץ חיים בגיל 55 והתאונן לפניו שעדיין אינו יודע את כל הש"ס, אמר לו החפץ חיים שבגילו זו באמת תביעה עליו על כך שאינו יודע את כל הש"ס.

"מאז עברו שנתיים, במהלכם הייתי בארץ. עכשיו אני נוסע לביקור ראשון בארה"ב, ואני עומד לפגוש לראשונה את ההורים שלי!". בתוך הדברים הבין הרבי שהוריו של הבחור, לא יודעים שהוא נהיה ממש בחור ישיבה, ולא מצפים לראותו עם פאות וכיפה, עם ציצית שומר כשרות ושבת. לא זו בלבד, אלא שהבחור אפילו הביע חשש שאביו יעסעע עליו מאוד כשיגלה שהוא שינה כיוון ושאלו שום כוונה להפוך לאיש עסקים מצליח: "אבא שלי מאוד מעריך כסף והצלחה, אם הוא ישמע שבחרתי לשבת בבית המדרש כל ימי חיי, הוא יכול להגיב לזה בצורה מאוד לא מתלהבת", אמר הבחור. שאל אותו הרבי, "אתה לא חושש שהוא ייקח לך הכל, יפסיק לממן אותך, יבטל לך את כרטיסי האשראי ואולי אפילו ינשל אותך מהירושה???".

השיב לו הבחור: "הוא לא יכול לקחת לי הכל. הוא יכול לקחת לי את הכסף, אבל את החיים שלי הוא לא יכול לקחת ממני". מהירושה הזאת של 'מורשה קהילת יעקב', הוא לא יכול לנשל אותו, וזה מה שחשוב יותר מהכל!

שטרנבוך שליט"א, ואמרו לי שיש מקום ל-30 נבחנים. החלטתי להזמין 30 נבחנים שמתגוררים בירושלים, בני 50 ומעלה. לא בדקתי במה הם עובדים ומה עם עושים. פשוט הזמנתי 30 נבחנים, ולתדהמתי גיליתי במקום ש-15 מתוכם הם בעלי תפקידים תורניים בכירים, אחד רב שכונה, אחד דיין בבית דין מפורסם מאוד, אחד חיבר ספר הלכתי שנתפס חזק בציבור וכן הלאה. אבל 15 הנבחנים האחרים היו אנשים רגילים, אברכים, מלמדים, אפילו בעלי בתים. כמובן הגיוון של הקהילות והעדות היה מושלם, ספרדים ליטאים, חסידים, מכל החוגים והמגזרים.

"ומכאן תצא הקריאה, אחים יקרים, לא בשמים היא, ללמוד ירושלמי זה לא כזה קשה כמו שחושב מי שלא ניסה אף פעם. יש היום מגוון רחב של שיעורים, אפשר לשמוע בקו השיעורים של 'דרשו' ואפשר להתעדכן איפה יש שיעורים פיזיים, שבהם כל אחד יכול לבוא ולשבת ולשמוע ולשאול. אלפים כבר לומדים ירושלמי, זה הזמן להוסיף עוד אלפים חדשים, כדי שלא נעמוד במקום. בואו והצטרפו למבחנים, ביום שישי י' בסיוון המבחן הראשון על מסכת פסחים, אל תפספסו, אנחנו חייבים לעשות כל שאפשר כדי שתרבה עוד ועוד תורה בישראל".

וכשהגיע הגר"ר מיכל יהודה ליפקוביץ זצוק"ל לחזון איש ואמר לו שאינו ידע מתי יספיק לגמור את הש"ס מכיון שהוא טרוד בהגדת שיעוריו, אמר לו החזון"א: "ש"ס צריך כבר לדעת בגיל 13". והגר"ח קנייבסקי זצ"ל למד עם חלק מבניו את כל הש"ס עוד לפני גיל הבר מצוה", [הרה"ג יואל סאבו שליט"א]. מעובד מתוך הספר הנפלא 'להתעלות' מאת הגאון רבי משה סחייק שליט"א, מחבר סדרת ספרי 'מזקנים אתבונן'.

הוא נכנס לסבא מסלבודקה עם שני בחורים נוספים, שאחד מהם היה 'עילוי' עצום ומתמיד גדול, כשנכנסו לחדרו, הסתכל ה'סבא' בעיניים חודרות לכוון פניו של הבחור ה'עילוי', והתבטא במלים חריפות: "אוי! יש לך פרצוף של גוי!"

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א, על לימוד תורה מתוך שמחה ו'לעבידיקייט', כתנאי בסיסי להצלחה בתורה

"הלא כה דברי כאש"

הור"י התגוררו בסמיכות למעונו של הרב מפוניבז', וכשכנים זכינו לעתים לעמד מקרוב על גודל אהבת התורה המפלגת שלו, ועל מידותיו ותכונותיו הנפלאות.

בילדותנו, היינו אני ואחי מרבים לעלות למעונו ולהציג בפניו שאלות בסוגיות שלמדנו בתלמוד תורה. תמיד הוא קבל אותנו במאור פנים, והיה נוהג לעשות מכל שאלה ענין שלם ועסק גדול.

זכור לי במיוחד מקרה אחד, בו לאחר שהצגנו בפניו את השאלה, הסתובב הרב בחדרו אנה ואנה, הלך ושוב, כשידו האחת אוחזת כרך של רמב"ם, ידו השניה מקמטת את מצחו, וכל כולו נראה מוטרד מהשאלה. לאחר מחשבה, הפטיר לעברנו: "אה! א'גוטע קשיא!" ולאחר רגע הוסיף: "אולי אפשר לתרץ כך וכך..."

כיום, כשאני מתבונן בשאלה ששאלנו, אני תוהה - מה היה כל כך קשה לו באותה הקושיא, שהוצרך להרהר בה זמן כה רב, להסתובב טרוד ממנה, לפתח ספרים ולעיין בהם? ברור לי, שכוונתו אחת היתה: להקרין עלינו מאהבת התורה שלו, ולהראות לנו עד כמה חשובה היא בעיניו קושיא של עלם צעיר שרוצה להבין דבר תורה! ישנה בידי קלטת נדירה משיחה שמסר הרב בישיבה, בדברים המושכים את הלב. הוא פנה אל התלמידים במתיקות רבה ובנועם, ואמר להם: "ברידיעראן (- אחים יקרים)!" זה היה הנסח הקבוע של הרב, "תנסו ללמוד! הרי למוד התורה הוא כל כך מתוק, כל כך נעים! טעמו וראו כי טוב השם!..."

בהזדמנות מסוימת בה האזנתי לשיחה, ישבתי ומנתי - שמונה פעמים! שמונה פעמים חזר הרב על המלים 'כל כך מתוק!' כמנסה להביע את גודל המתקנות שיש בתורה.

כשמאוד מאוד עייפים

בילדותי הייתי עד ראייה למעשה פלא שהתרחש עם הרב מפוניבז'. בגלל עוצמת הסיפור וההתפעלות הרבה שחשתי אז, הסיפור לא מש מזיכרוני ועודני חי אותו כאילו התרחש אך אתמול. היה זה ביום-טוב ראשון של סוכות, כשנתיים לפני הסתלקותו של הרב לגנזי מרומים. אבי מורי שליט"א עלה עם כל המשפחה, לאחר

תפלת מוסף, לאחל 'א' גוטען יום טוב' לרב. כשנקשנו על דלת הבית, פתחה הרבנית את הדלת ואמרה לנו בהתנצלות: "קשה מאד להיכנס היום לרב, זה כמעט בלתי אפשרי..." "הרב הרי נכח בתפלה בהיכל הישיבה, והיה נראה כי הוא חש בטוב" - שאלנו בפליאה.

"לא, לא", השיבה הרבנית, "ברוך ה' הוא מרגיש טוב. אי אפשר להיכנס בגלל סיבה אחרת: רק אתמול, בערב יום טוב, הרב חזר ממוסע בוק לחוץ לארץ, שם שהה בין יום הכפורים לסוכות. הוא ממוטט מעיפות בעקבות הנסיעה, עד שלא הצליח לעמד על רגליו מרב עייפות".

הרב היה אז חלש וזקן למעלה מגיל שמונים, ואכן נמלאנו דאגה לשלומו.

"אבל היות ולא הצליח ללמוד בשוב הדעת כראוי במטוס", המשיכה הרבנית לומר, "אמש הוא עוד התיישב ללמוד בציימאון איזה 'שטיקל' רמב"ם, וכך למד כל הלילה... רק כעת הוא סוף סוף הלך קצת לנוח, וכי אני רשאית להפריע לו?"

הרבנית ראתה את צערנו ואמרה: "כיון שטרחתם לבוא עד לכאן, אבדוק אולי הוא עדיין ער".

היא פתחה בזהירות את הווילון למרפסת שבה הייתה הסוכה, והנה, רק נפתח הווילון ולעינינו נגלה מחזה מפלא: הרב היה ישוב על כסאו, צמוד לשלחן, גמרא גדולה פתוחה לפניו, והוא מתענעע כבחור צעיר לימים ולומד בשקידה. הוא נראה כמי ששכח את תשישות הדרך,

את עייפותו המרבה ואת חוסר השנה שצבר בלילות האחרונים כשלא נתן תנומה לעפעפיו.

הרב היה שקוע עמוק בספר שלפניו, ולא שם לב כלל לכניסתו. זיכרון מחזה זה, יחד עם הניגון הנפלא, כובש הלבבות, שהשמיים הרב בעת לימודו בכזו מתיקות וערבות נפלאה - מעוררים בי רגשות עזים עד היום, כשעברו מאז למעלה מארבעים שנה.

כמובן עמדנו כולנו לפניו, איחלנו בדרך ארץ 'א גוט יום טוב', והוא השיב לכל אחד ואחד בסבר פנים יפות ומאירות.

אבי מורי שליט"א יצא מהחדר וחיידד לנו בהתפעלות ובנועם את המסר שראינו: "הראיתם, ילדים יקרים? כשעייפים - לומדים; כשעייפים מאוד - לומדים מאוד; וכשעייפים מאוד מאוד - לומדים מאוד מאוד!"...

זהו אפס קצה של אותה אהבת תורה של הרב מפוניבז'.

לשמו ולזכרו תאוות נפש!

פנים של גוי

הגאון רבי זבולון גרז"ל, אב"ד רחובות, ספר מעשה מופלא שהיה עד לו במחיצת רבו הגדול, מרן הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, הסבא מסלבודקה:

ה'סבא', כידוע, היה מגדולי המחנכים בדורו, אשר עיצב את אישיותם של מרבית מרביצי התורה בדורות האחרונים, שנמנו על תלמידיו ותלמידי תלמידיו.

מנהג היה לו ל'סבא' לקרא בכל ערב לשלושה בחורים שונים מהישיבה, איתם עסק בשיחה תלמודית על הסוגיא הנלמדת בישיבה, ובין השיטין הדריכם באורחות חיים, ויישר נתיבותיהם על דרך המלך, בחכמה ובתבונה יתירה הנודעת לו לאיש ענק הרוח.

בערב אחד, כאשר הגיע תורו של רבי זבולון להיוועד עם ה'סבא', הוא נכנס אליו עם שני בחורים נוספים, שאחד מהם היה 'עילוי' עצום ומתמיד גדול, שהקדיש את כל עתותיו לתורה ונחשב לאחד מטובי בניה של הישיבה.

כשנכנסו לחדרו, הסתכל ה'סבא' בעיניים חודרות לכוון פניו של הבחור ה'עילוי', והתבטא במלים חריפות: "אוי! יש לך פרצוף של גוי!" הבחורים קפאו על מקומם. הם לא הרגלו לשמע מפי ה'סבא' סגנון משפטים כמו זה. ככלל, ה'סבא' היה ידוע כמי שזהיר מאד בדבריו ובורר את מילותיו בקפידה.

ה'סבא' הפר את הדממה כששאל את אותו תלמיד: "תאמר לי, תלמידי היקר: מהיכן אתה מגיע?"

מי ששמע את הדברים, היה בטוח שמן הסתם יש דברים בגו, והתלמיד אכן הגיע ממקום בלתי ראוי.

אך לא - בתחילה אכן חשש הבחור להגיב, אך לבסוף אזור אמן ואמר בפני רבו בהכנעה: "מורי ורבי, עפר אני תחת כפות רגליו, ומבקש אני את סליחתו, אבל בא אני מהישיבה הקדושה, שם הייתי היום מעלות השחר, ועד עתה לא עזבתי את בית המדרש".

שוב נעץ בו הרב עיניים חריפות, ושאל: "תאמר לי בזה הרגע: מה עשית שם, בבית המדרש?"

שוב מי ששמע את הדברים הרבה לעצמו: "מי יודע מה עדה אותו

הבחור בסתר ובאין רואים..."

הבחור נעמד ואמר ברגש: "מורי ורבי, עפר אני תחת כפות רגליו, אולם ישבתי מהבקר ועד הלילה ולא פסקתי מלהגות בדברי תורה. בנוסף התפללתי כראוי, ואף למדתי מוסר. מלבד זאת לא עשיתי מאומה!"

לשמע דבריו הגיב ה'סבא': "נו, אם כן, כמה צודק אני שיש לך פנים של גוי!"

וכאן הסביר ה'סבא' את פשר דיבוריו בנימת תוכחה: "הרי כל כך הרבה למדת! כל כך הרבה התפללת! למדת מוסר! התנהגת במידות טובות! עלית והתעלית - מדוע לא רואים את השמחה על הפנים שלך? יהודי חייב להקדיש את כל חייו לשמחה בלמוד התורה ובקיום המצוות!"

כאשר רוב העולם מנסה להציג את בני התורה בשיא השלילה, כריקנים ו'משועממים', וכביכול מכלים הם את זמנם להבל ולריק, מוטלת החובה עלינו, בני התורה, לדעת לייקר ולהעריך את שווינו האמתי! עלינו להיות שמחים ומאשרים בזכות שנפלה בחלקנו, להיות 'חבל נחלתו' של הקדוש ברוך הוא, ללמוד תורה ולשמור את המצוות!"

אך ורק מתוך 'לעבדיקייט'

זכורה לרבים ההשקפה הנוראה בתמצית הדם שהשקיע מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל, על מנת שה'שעור כללי' שמסר מדי שבוע יהיה חי, תוסס ושמח. תוך שימת דגש מיוחד לטעת אהבת תורה בתלמידים, ולהרעיף טל של תחיה ומחה מיחדת בדברים. הרב שך היה מתאמץ למעלה מכוחותיו להחיות את השיעור, שיעורגש ה'ברען' והחום שבלימוד.

תלמידי ישיבת פוניבז' לדורותיה בזמן חייו של הרב שך, בוודאי זוכרים את הפחד לגשת אליו ביום בו היה אמור למסור את ה'שיעור כללי', בנוגע לעניינים שונים שלא היו קשורים אל השיעור. עד השיעור הוא היה שרוי במתח נורא, כל כולו תפוס בשרעפיו.

הוא היה מגיע למסירת השיעור מותש ועייף, עד שהיה נדמה כי בקושי רב כוחותיו הדלים נותנים לו לעמד על שתי רגליו; אך מהרגע שהחלו הוויכוחים וההתנצחויות והשיעור עלה לטונים גבוהים, חיות נזרקה בו. קולו הרם נשמע היטב בכל חדר השיעורים כשלחם כארי להשמיע את טענותיו ולהטעים את דבריו באזני השומעים.

בהזדמנות מסוימת ניגש אליו אחד ממקורביו ושאל אותו: "מדוע ראש הישיבה כל כך מתרגש? הלא את השיעור הזה העוסק בסוגיא פלונית, ראש הישיבה כבר מסר מספר פעמים בעבר! מהו המתח הגדול שהוא שרוי בו קדם השיעור?"

השיב לו הרב שך בבת שחוק: "שמא תשאל, מדוע בכלל צריך אני לומר את השיעור, הרי הדברים מודפסים בספר 'אבי עזרי'. יכול אני להניח בישיבה חמש מאות עותקים של הנכתב שם בספר, וכלם ילמדו את הדברים שכתבתי מתוך הכתב..."

אולם לא! התורה הרי נמסרה מדור לדור: משה קבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים וכן הלאה. מסירה זו ממשיכה עד

היום הזה, וזו יכולה להיעשות אך ורק מתוך 'לעבדקייט' (- חיות)!"... זכורני כיצד הרב שך התבטא פעם, בלהט ובחדוותא דאורייתא, בעיצומו של שעור, בהיותו תחת רושם של שאלה עצומה שהשמיע: "אמרו נא לי, כמה שווה קושיא שכזו?!"... הוא מוטיב לה והוא מפרק לה - "לפחות מיליון דולר יש לשלם עבור שאלה עצומה שכזו!"...

ייסורים של תלמיד חכם

ספר הרה"ג רבי רפאל וולף שליט"א, נאמן ביתו של מרן הרב שך, שפעם בשבת בבוקר נגש אליו הרב שך בשאלה: "היש לך מושג מהו גיהנום?"

רבי רפאל הרהר במחשבתו מה התכוון הרב שך בשאלה זו - וכי יש מישהו שיודע מהו גיהנום? לאחר שתיקה קצרה, אחד הנוכחים במקום פנה והשיב לרב שך: "לנו אין מושג בזה".

לפליאת כולם, הרב שך הגיב: "לי כן יש מושג!" ומיד הסביר את כוונתו: "הגיהנום הכי גדול ששייך לבן אדם עלי אדמות הוא שיהודי רוצה לעין בחדושי הרשב"א באמצע הלילה, ותוך כדי שהוא מעין בדבריו הקדושים כבה אור החשמל והוא אינו יכול לעיין עוד. היש דבר שמצער יותר מזה?"...

בדומה לזה, סיפר הרב שך בשם הגאון רבי דוד קרלינער זצ"ל, שהיה מאדירי גאוני ליטא לפני כמאה שנים: רבי דוד אמר שהמושג והציור שלו ב'חיבוט הקבר' הוא, שבאמצע למוד 'תוספות' בשבת כבה הנר ואסור להדליקו, ואינו יכול להמשיך בלימוד התוספות...

נכדיו של הרב שך סיפרו מאחר יותר, שהם ראו את סבם לוקח כיסא, מניחו על השלחן ועולה עליו, ומתקרב למנורה הקטנה כדי לראות את האותיות הקטנות של חדושי הרשב"א. אך גם כך, מחמת חלשת ראייתו, לא הצליח הרב שך לעיין, וצערו היה רב עד מאד! זהו הגיהנום שהצביע עליו...

ולא היו הדברים סתם כמליצה. הרב שך על ידי דבורים אלו האהיב את התורה על לומדיה, עורר רגשות יקר והערכה מפלאים לדברי תורה אצל תלמידיו, והטביע ברגש ובפועל שאין דבר ששווה ויקר בעיניו באמת כתורת ה'!

"הוא יגדל עם הארץ"

בילדותי שמעתי מאבי מורי זצ"ל מעשה מופלא ששמע מפי זקן מופלג אחד מאנגליה. לאחר מספר שנים, שמעתי סיפור זה שוב מפי הגאון רבי אריה לייב ברים זצ"ל, בעל 'אילת אהבים', שאף הוא סיפר זאת בשם אותו זקן מופלג, וכה היה המעשה:

גאון הדורות, רבי עקיבא איגר זצ"ל, התבקש פעם לבחון את ילדי ה'תלמוד תורה' בעירו פוזנא. במהלך המבחן, כששאל את התלמידים שאלה, קפץ אחד התלמידים המוכשרים והשיב נכוחה על השאלה, מבלי שנכרה עליו גייעה או התאמצות כלשהי בשוב הקושיא.

רבי עקיבא איגר הגיב על התשובה: "נפלא! השאלה נשאלת וכתובה בספרי 'דרוש וחיידוש', וכפי שתירצת כעת, כך גם אני כותב שם לתרץ". המלמד, שלוח את הרב לביתו בגמר המבחן, התפאר באזניו בכך

שילד צעיר מהכיתה שלו הצליח לכוון לדעתו הרמה של גאון הגאונים, בהבזק קצר.

השיבו רבי עקיבא איגר: "אמת הדבר כי הילד חכם ונבון, שניחן משמים בכישרון יוצא מן הכלל. אך אם הוא ימשיך לגדול בצורה זו - הוא יגדל עם הארץ! היכן אהבת התורה שלו? מדוע אינו מייחס שום חשיבות לשאלה? לתשובה? וכי כך שולפים תירוץ?!"...

וסיפר אותו זקן, שלדאבון לב אכן מאותו תלמיד לא יצא דבר! הוא הגדיר זאת בלשונו כך: "לא סתם עם הארץ, אלא 'כפול שמונה דיגער' עם הארץ" - ביטוי שהשתמשו בו כשרצו לתאר עם הארץ מופלג!

דרכה של תורה היא תורה מתוך שמחה, חיות ורוממות, והענקת כבוד לדברי תורה!

אמרה מחייבת היתה שגורה על לשונו של הגאון הצדיק רבי זאב צ'צ'יק זצ"ל, מגדולי צדיקי ירושלים: "בן תורה צריך להסתובב בתחושה שאין אושר גדול יותר מלמוד התורה, ואין אומללות גדולה יותר מלהיות עם הארץ!".

לחיות ממסירת שיעור

לאחר הסתלקותו למרומים של מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, בעל 'שבט הלוי', נכנסתי באחד הימים למעונו הקדוש בשכונת 'זכרון מאיר' בבני ברק, לדרוש בשלום רעייתו האלמנה הרבנית עליה השלום, שהייתה בת גדולים ואשת גדולים - אחותו של הגאון הקדוש רבי אברהם יצחק קאהן זצ"ל מתולדות אהרן, ובזיווג ראשון אשת הגאון רבי שמריהו דויטש זצ"ל, מרבני פתח תקוה.

בקשתי להככים ממנה ולשמוע מפיה עובדה מעניינת, הנהגה או מעשה רב מדמותו רבת ההוד של בעלה הגדול, עטרת תפארת ישראל.

הרבנית, שהיתה אשת חבר משכילה ומיוחדת במעלותיה, השיבה לי בתחילה בתשובה אופיינית: "מה אני, תלמיד חכם? הרי בשביל להגדיר תלמיד חכם צריכים להיות לבד תלמיד חכם..."

"מה כבר אוכל לספר לך עליו?", הוסיפה, "שהוא אהב ללמוד? שהוא אהב את הישיבה ואת תלמידיו? וכי יש מישהו שאינו יודע זאת?"

אך לאחר שתיקה קצרה, נענתה ואמרה לי: "דבר אחד אוכל לספר לך - בתקופה האחרונה, כשכבר היה חלש ותשוש, כשחזר הביתה מלימודו או ממסירת שיעור - היה חוזר חי! נייעור! רענן!"...

ואכן, בעינינו ראינו זאת, בחדש אדר תשע"ד, שנה וחודש ימים לפני הסתלקותו. נכנסתי בצהרי היום להיכל ישיבת 'חכמי לובלין', ולנגד עיני נגלה מחזה מרהיב, כיצד הרב וואזנר, ראש הישיבה הישיש למעלה מגיל מאה, יושב עם כמה אברכים שלמדו אצלו הוראה, ומסביר להם בטוב טעם ודעת ובבהירות נפלאה כדרכו בקודש, את סוגיית 'כל קבוע כמחצה על מחצה דמי'.

עמדתי והתבוננתי במראה נורא ההוד, כשניכר היה בעליל כיצד הוא שואב את כל ה'חיות' שלו אך ורק מהתורה הקדושה! עבורי היה זה ספר מוסר חי.

'אשרי עין ראתה זאת!'

(אוצרותיהם אמלא - פרשת יתרו)

הציתי בפניו כמה דרכים לתרום לישיבה, אפשר לתרום בית מדרש או חדר, אפשר גם לתרום כסף לאברכים או להחזר חובות... לאחר ששמע את כל האפשרויות אמר לי כך...

החלטתה הגורלית של אמו של הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, לאחר ששמעה את מעשה העקידה בהיכלה של ישיבת מיר

הרב ישראל ליוש

וַיִּדְבֹּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי... (א', א')

מִפְּאֻז שְׁנֵי חֲכָמִים בְּשִׁלְשָׁה דְּבָרִים נִתְּנָה הַתּוֹרָה, בְּאֵשׁ, וּבְמִדְבָּר... [מדרש רבה]

מאז ועד עולם עומדים ישראל בגבורה איתנה בניסיונות קשים ומרים, ועוסקו בתורה באש ובמים, ברעב ובצמא, בכל עת ובכל מצב. עם ישראל לדורותיו קיים את המצוות, בשמחה ובחדווה, על אף שהתנאים הסובבים היו כאלו שהיו אמורים לגרום לתחושה הפוכה - קיום המצוות והדבקות בתורה היו סבת השמחה והרינה.

הזהירות מהאיסורים ומהעבירות, ההקפדה על כל חומרא או מנהג, היו ועודם נר לרגלם של ישראל החרדים לדבר ה'. וכל מניעה או סיבה חיצונית, מאתגרת ככל שתהיה, לא תזיז ולא תניע את מקיימי התורה האמונים על קיום דבר ה' בדקדוק, מלקיים ולשמור כל הלכה או מנהג, עיקר הדין או חומרא...

וכל זאת, אומר הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, מחולל רעיון הדף היומי, טבוע בדמו של עם ישראל ומאפיין אותו כעם, כבני אברהם יצחק ויעקב, אבות האומה שמסרו את נפשם, עמדו בניסיונות וצעדו בדבקות ובאמונה פשוטה אחר אבינו מלכנו בורא העולם, מנהיג הבירה.

על מציאות אופי זה, אומר רבי מאיר שפירא, העידו נאמנה שלושה אירועים הירואים אשר אירעו לפני מתן תורה, והיו תשתית איתנה ומוצקה, למסירת התורה וקבלתה ע"י עם ישראל במעמד הר סיני, ואירועים אלו רמוזים במאמר חז"ל: "בשלושה דברים נתנה תורה, באש, במים ובמדבר..."

אברהם אבינו ע"ה הצטיין לראשונה בתכונה זו והפיל עצמו לכבשן האש בעד אמונתו הטהורה. בזאת טבע בתמצית דמיהם של בניו אחריו, כי הברית הכרותה בינו לבוראו, אינה מקרה יחיד ובודד, אלא הוא חקוק בעצמותיהם וכך ינהגו הוא ובניו לדורות עולם.

ואם תאמר שזו התנהגות של יחיד סגולה בחיר האומה, והיא לא חלחלה להמון העם, הנה בא ניסיון שני על האומה כולה, וכל ישראל כאיש אחד בלב אחד שמעו את דבר ה' בגבורה ובאמונה וקפצו אל ים סוף, וקראו מתוך רגש חרדת קודש 'זה קלי ואנוהו...'!

ואף אחר כל זאת, עוד יצטרכו לעדות שלישית שלא רק לפרקים ולזמן מוגבל מתנהגים כך עם ישראל ועומדים בניסיון האמונה פעם אחת, אלא גם לאורך זמן הם צעדו אחר האלוקים במדבר שממה,

מלא נחשים ועקרבים, והחזיקו מעמד תקופה ארוכה באמונה ובאהבת כלולות והלכו אחריו בארץ לא זרועה.

זהו שאמרו חז"ל: בעבור שלושה דברים אלו: 'אש' של כבשן האש, 'מים' של ים סוף וההליכה ב'מדבר', נתנה תורה לישראל לנחלת עולמים, והם יהיו הערובה הבטוחה על עתידם הנצחי.

אחת מנשות ישראל שנטבע בדמה ונחקק בטבעה מסירות נפש לתורה, היתה אמו של ראש ישיבת 'מיר' הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, וכפי שיסופר בספור הבא, היא למדה זאת מאבי האומה אברהם אבינו...

היה זה בערב ראש השנה, כאשר אביו, שהיה אחיינו של ראש הישיבה הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, הגיע עם רעייתו מארצות הברית לביקור בישיבת מיר בירושלים, והביאו איתם את בנם נתן צבי, שהיה אז נער צעיר...

לאחר שהתברכו מפי הדוד החשוב בברכת שנה טובה, אמר להם הדוד שיש לו דבר חשוב לומר להם, ולשם כך ביקש מהם שיכנסו עימו לחדר צדדי...

בחדר ביקש מהם ראש הישיבה שישאירו את בנם הצעיר בארץ ישראל ללמוד בישיבת מיר, לכל הפחות שנה אחת. הבקשה נחתה עליהם בהפתעה מוחלטת, 'נתן צבי' ילד צעיר, רק בן ארבע עשרה, וכבר יישאר לבדו בארץ ישראל...!? הן הוא באמצע לימודיו בבית הספר... כך פתאום הוא יעזוב הכל וילך ללמוד בישיבה, ועוד בארץ ישראל, הרחק מן הבית...!?

יוריד

תורמים לארגון 'אחינו

ספרי 'דרשו' שכבש

תרום 23
למשך 12
סך כל התרומה

וקבל

סט 'משנה
* 19 כרכים

ספר המפתח
'מסכת אבות'

שווי המת

תרום 27 לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 324

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'
* 6 כרכים כריכה קשה

ספר המפתח על המשנ' ב
'מסכת אבות' עם 'דרש דוד'

שווי המתנה 530

תרום 24 לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 288

וקבל במתנה

'משנה ברורה'
* 6 כרכים כריכה קשה

'מסכת אבות'
עם 'דרש דוד'

שווי המתנה 465

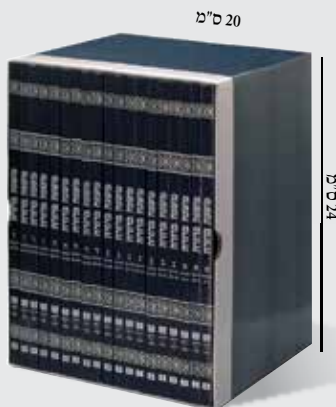
מחיר
מיוחד

המלאי מוגבל וכל הקודם זוכה | לרכישה: נד

קבלת התורה

נו' וזוכים ללא הגרלה

ו את העולם היהודי

תרום 40 ₪ לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 480 ₪

תרום 18 ₪ לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 216 ₪

תרום 18 ₪ לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 216 ₪

וקבל במתנה

'משנה ברורה' 6 כרכים כריכה קשה
'מסכת אבות' עם 'דרש דוד'
'כרך שלחן' ערוך דרשו חלק ט'
'כרך שלחן' ערוך דרשו חלק י'
חומש 'דרשו' עם רמב"ן

שווי המתנות 857 ₪

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'*
* 36 כרכים כריכה רכה מהדורת כיס
ספר המפתח על המשנ"ב
'מסכת אבות' עם 'דרש דוד'

שווי המתנות 280 ₪

במתנה

ה 'ברורה'*
כריכה רכה
ז על המשנ"ב
עם 'דרש דוד'

נות 407 ₪

מאז שכל הוני נאבד בתהום הנשיה ונבלע במצולות, חיי אינם חיים! הייתי לומד אלף דפי גמרא בחודש, ומאז שנעשיתי מחוסר לחם, ועול הפרנסה ריחיים היא על צאורי אינני יכול...

אבד סאנטוב - לייקווד, הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א,
עם לקט עובדות נפלא על קניין התורה, לרגל חג השבועות

שהאיש הזה הוא שרו של עשיו, משא"כ אצל יוסף הצדיק שתעה בדרך, נאמר "וימצאהו איש וגו' וישאלהו האיש לאמר מה תבקש", שרצה לעזור לו למצוא מבוקשו, איש כזה שרוצה לעזור להשני הוא מצד הקדושה - מלאך גבריאל...

שני תלמידים

מספרים סיפור נורא הוד, בישיבת 'שניידער' בלונדון, למדו הרבה בחורים מובחרים ביותר, בעלי כשרונות עצומים ומוכתרים בכל המעלות להיות מגדולי הדור. פעם נכנס שם לישיבה בחור אחד שהיה יותר חלש, הוא היה קשה קליטה, לא הבין את לימודו על בוריו, וחכם גדול גם לא היה.

כשביקשו מנהלי הישיבה מהבחורים שיואילו להקדיש מזמנם עבור הבחור החלש, הצטדקו שאין להם זמן להתעסק עם הבחור, באמרום שהם צריכים ללמוד לעצמם - וחבל על הזמן שלהם - הם צריכים לצמוח לגדולי הדור, וכל שניה יקרה מפז.

ברם בישיבה שם היו שני בחורים, שהם כן הסכימו להתמסר אליו ביותר, והם למדו עמו בכל פעם שהיה להם רגע פנוי, והבחור ישב בשקידה נפלאה ושינן כל מה שהוא לומד בהתמדה גדולה, עד שעם הזמן נפתחו לו מעיינות החכמה, והתחיל כבר בס"ד להבין מעצמו, ועלה ונתעלה לדרגה גבוהה - אודות לשני הבחורים האלו טובי הלב - שנתנו משלהם עבור הבחור.

לימים ראו דבר נפלא מאוד, מ"כל" אותם הבחורים שהתנערו ולא רצו ללמוד עם הבחור הזה "מפני שהם צריכים להיות גדולי הדור"

פעם אחת התווכחו ביניהם כמה חסידים של כ"ק מרן האדמו"ר בעל ה"נתיבות שלום" מסלונים זי"ע מתי הזמן של "קבלת התורה" ביום טוב שבועות, אחד אמר מיד בתחילת הלילה, והשני אמר בלילה בעת שאומרים תיקון ליל שבועות, והשלישי אמר כשקורין בתורה בתפילת שחרית. כששמע הרבי את הויכוח, נענה ואמר "אני אומר לכם מתי הוא זמן קבלת התורה, כשיהודי מקבל על עצמו איזה קבלה טובה, אז הוא זמן קבלת התורה..."

שירגישו בנח

מסופר שהרה"ק רבי שלמה (השני) מבאבוב זי"ע ישב בליל שבועות בבית מדרשו ואמר "תיקון ליל שבועות", ומזמן לזמן היה קם ממקומו ויוצא לחוץ לכמה דקות ואחר כך חוזר שוב וממשיך לומר את ה"תיקון", וכך חזר הדבר ונשנה כמה וכמה פעמים. אחד החסידים שהיה חפץ לדעת מה מעשהו של הרבי בחוץ, הרהיב עוז ושאל את הרבי מה פשר יציאותיו האלו לחוץ, השיב לו הרבי במתק לשונו: הרי יושבים כאן אנשים זקנים וחלשים שאין להם כח להיות ניעורים כל הלילה, ומתביישים המה לחזור לבתיהם כל עוד שאני נמצא בביהמ"ד, ולכן הנני יוצא מזמן לזמן - וכך - כשלא אהיה בביהמ"ד, יוכלו הללו לחזור לביתם מבלי להתבייש בכך...

בין 'איש' ל'איש'

הנה מצינו בפסוק בפ' וישלח (בראשית ל"ב, כ"ה) אצל יעקב אבינו שנאמר "ויאבק איש עמו", וברש"י שם הביא מהמדרש (ב"ר ע"ז, ג') שהאיש היה שרו של עשיו, ואילו בפרשת וישב (שם ל"ז, ט"ו) כשיוסף הצדיק הלך לחפש את אחיו, כתיב "וימצאהו איש", ושם הביא רש"י מהמדרש שהאיש היה גבריאל, שנאמר (דניאל ט', כ"א): והאיש גבריאל.

ולכאורה, הלא בשניהם נאמר הלשון "איש", ומגלן דכאן הוא גבריאל וכאן הוא שרו של עשיו. וביאר הרה"ק מצאנו בעל "דברי חיים" זי"ע, דאצל יעקב אבינו כשביקש מהאיש הנ"ל שנאבק עמו שיברכנו, נאמר (בראשית ל"ב, כ"ז): ויאמר שלחני כי עלה השחר, ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני, וברש"י שם פירש, וצריך אני לומר שירה ביום, רואים אנו בזה, שהאיש הזה מנע עצמו מלהיטיב עם יהודי, ואפילו שהיה זה בטענה שהוא צריך ללמוד או להתפלל, ולזה אומרים חז"ל, שהמתנהג בענין כזה, יהא הדבר סימן בידך לידע

הנה חג השבועות, הוא יום טוב של "קבלת התורה", וא"כ יש לתמוה, למה אין רוקדין עם התורה כמו שעושין בשמחת תורה?

בחדשי הקיץ על פי תורה כראוי - לא רק "לקבל" - ורק אח"כ אפשר לרקוד עם התורה...

הכנה למצווה

והנה ידוע קושיית המג"א (או"ח ריש סי' תצ"ד) האיך שייך לומר זמן מתן תורתנו בו' בסיון, הלא בו' סיון נתן הקב"ה את התורה. אלא מפרש מרן האדמו"ר מוויזשניץ-מאנסי זי"ע, ד"זמן" מתן תורתנו - היינו לשון של "זימון" - וכהא דאחז"ל (מס' ביצה דף י' ע"ב): זימן שחורים ומצא לבנים, ר"ל ביום ו' היה הכנה לקבלת התורה. וא"כ שפיר אפשר לומר על יום זה "זמן" קבלת התורה, כי ביום זה היה ההכנה לקבלת התורה, ומקובל מצדיקים דההכנה למצווה הוא יותר גדול מהמצווה עצמו.

ובזה יש לפרש מה שאומרים בהגדה של פסח "אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו" - ולכאורה איך שייך לומר דבר כזה, הלא אם לא קיבלו את התורה, איזה תועלת היה לנו מההתקרבות להר סיני. אמנם לדברינו אתי שפיר, שהכוונה הוא, אילו קרבנו לפני הר סיני, והכינו את עצמנו לקבלת התורה - די בזה - כי ההכנה למצווה הוא יותר גדול מהמצווה גופא.

ועל דרך זה איתא בספ"ק בת עין (דרושים לשבועות) לתרץ קושיית התוספות (מס' שבת דף פ"ח ע"א ד"ה כפה) על מה שאמרו שם בגמרא שהקב"ה כפה על בני ישראל את ההר כגיגית, שהלא כבר אמרו נעשה ונשמע, ולמה צריך לכפות עליהם הר כגיגית. אלא הביאור הוא, דאף שאמרו נעשה ונשמע, מ"מ חשבו בני ישראל שעדיין לא הכינו עצמם כראוי, ולא רצו לקבל התורה, ולזה היה צריך להיות כפה עליהם הר כגיגית.

איך אתה סובל את עצמך?

פעם נכנס אדם אצל הגה"ק מוויזשניץ-מאנסי זי"ע, והרבי שאל אותו אם הוא לומד במשך היום, והיהודי אמר שהוא לא לומד בכל

מהם - אף אחד אינו יודע, הם נשארו עלומים בשמם וזכרם לא נשאר עמנו, ו"רק" שני הבחורים הללו שהקדישו מזמנם היקר עבור השני - הם זכו וצמחו לגדולי הדור בדורינו - הלא המה הגאונים מרן גאב"ד ירושלים הגאון רבי יצחק טוביה ווייס זצ"ל, ויבלחט"א מרן גאב"ד ירושלים הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א!

ביטול תורה שכזה...

והנה כבר הזכרתי בעבר, שלפני כמה שנים נכנסתי בקודש פנימה אצל כ"ק מרן אדמו"ר מראחמיסטריווקא-ארה"ב שליט"א, ובאמצע דבריו התרומם מכסאו, והוציא מארון הספרים את הספר "מראית עין" להחיד"א זי"ע, ולמד עמי את דבריו הקדושים דלהלן: אחז"ל (מס' ברכות דף ה' ע"א): אם רואה אדם שיסורין באין עליו יפשפש במעשיו, פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה - ולכאורה, הרי "ביטול תורה" עצמה היא גם כן עוון, ואם כן איך שייך לומר "פשפש ולא מצא"?

מבאר החיד"א, שלפעמים יש יהודי שיושב ולומד את התורה הקדושה בהתמדה גדולה, ובאמצע ללמוד נכנסים לבית המדרש ומבקשים ממנו שיצא מבית המדרש להיות לעזר וסעד לאדם הזקוק מאוד לעזרתו, בדבר נחוץ ודחוף, במקום שאין איש, והוא אומר להם בהתנצלות - "סליחה - אינני יכול עכשיו לצאת, אני באמצע ללמוד ושקוע בתורה, וזה ביטול תורה"...

זהו כוונת חז"ל: יתלה ב"ביטול תורה" - יתלה בזה שהיה צריך לבטל את התורה והוא לא ביטל - הוא היה 'פרומער', והשתמש עם התורה כ"תירוצ" - על זה באו עליו יסורים רח"ל!...

מה פותח את הגמרא?

פעם אמרתי בדרשה לבחורי הישיבה, דבעת שבחור מבקש ממך שתסביר לו תוספות, אל תצטדק "אין לי זמן" - אני צריך ללמוד לעצמי - אני צריך לצמוח 'לגדול' - אלא תלך מיד ותעזור להשני במה שהוא צריך, שכן נאמר (ב"ר כ"ד, ז'): ואהבת לרעך כמוך, זה כלל גדול "בתורה" - דהיינו שזה נאמר גם בתורה - גם בלימוד התורה יש כלל גדול זה של "ואהבת" - ותעשה בשביל חברך את הכל... הגאון האדיר רבי חיים קרייזוויט זצ"ל גאב"ד אנטווערפן סיפר, ששמע מהגרי"ז מבריסק זצ"ל, שאם אחד סוגר את הגמרא כדי לעשות חסד עם השני - אזי הגמרא פתוחה עבורו, אמנם מי שפותח את הגמרא כי הוא רוצה להשתמט בזה מעשיית חסד עם השני - אזי הגמרא סגורה עבורו...

סיפר לי הרה"ג ר' דניאל גראס שליט"א רב וראש הכולל "נעימת החיים", ששמע מאדם אחד אימרא נפלאה ביותר, ששמע בעצמו מפ"ק של כ"ק מרן האדמו"ר מסקולען זי"ע, וכך אמר:

הנה חג השבועות, הוא יום טוב של "קבלת התורה", וא"כ יש לתמוה, למה אין רוקדין עם התורה כמו שעושין בשמחת תורה? ובהכרח נראה - אומר האדמו"ר מסקולען זי"ע - שקבלת התורה לבד אינה מספקת, רק חייבים לעבור את ימי הקיץ על כל נסיונותיו ומאורעותיו לראות אם יקיים ויחזיק את התורה בפועל ג"כ, ולהתנהג

יום. אמר לו הרבי: קורה לפעמים שהאדם יכול לחשוב על השני שהוא אינו סובל אותו, ובכן, אמור לי את האמת, ביום שאינך לומד, האם הינך יכול לסבול את עצמך?!...

נעלמה העייפות

בפרוס ימי שמחת נישואי בני הרב מאיר דוב שליט"א, הלכתי עם החתן להזמין את כ"ק האדמו"ר מסקולען זי"ע לשמחת החתונה, ולקבל את ברכת קדשו.

כשנכנסנו אל הרבי, היה זה כבר בשעה מאוחרת בלילה, ומסרתי את ההזמנה להרבי, והתחיל הרבי (שכידוע היה מסגף את עצמו מאוד ומונע מעצמו שינה) להסתכל בהזמנה ומיד החל להירדם, ולאחר כמה דקות העיר הגבאי את הרבי, והרבי חזר להסתכל בהזמנה, ושוב החל להירדם, ושוב העיר הגבאי את הרבי באמרו שיש כאן חתן העומד איזה ימים לפני חתונתו, שבא עם אביו, להזמין את הרבי להחתונה, ולקבל את ברכתו. הרבי התעורר, אך לנוכח עייפותו הנוראה, החל שוב להירדם לאחר כמה רגעים, וכך חזר הדבר ונשנה כמה פעמים.

היה עמי כמה קונטרסים "נועם שיח", והגבאי לקחם ממני, ואמר להרבי: הנה יש לאבי החתן כמה קונטרסים עם דברי תורה, שהשמיע במקהלות עם בשבתות וימים טובים.

פתאום התגבר הרבי כארי והתעורר באחת, והחל לומר: אהה! דברי תורה - יפה!... ולקח בידיו הקדושות את הקונטרסים, והתחיל לעיין בהם, וגם שאל בפרטיות מתי נאמרו השמועסן וכו', ואמר שזה דבר חשוב מאוד להרביץ תורה ברבים, ובפרט לחזק את בני"י לתורה ויראה, וראוי מאד להפיץ את הדברי תורה, ולזכות בהם את הרבים... ואז כבר נשאר הרבי ער לגמרי והיה ממש "פריש" ובריכוז נפלא, ושוב לא היה ניכר עליו כלל כי הוא עייף מאוד.

אח"כ כבר עיין בהזמנה, ושאל אותנו אודות פרטי החתונה ומקום הדירה וכו', והאציל את ברכתיו עלינו, ואמר להחתן שיכנס אצלו בסוף השבוע ל'שמועס' (שיחת הדרכה), ולאחר שליוו אותנו קצת, קרא הרבי להגבאי ואמר לו שיעמוד בקשר עם החתן להתאים את הזמן ליכנס להשמועס...

רק 600 דפי גמרא

הגאון רבי יעקב אורנשטיין זצ"ל בעל "ישועות יעקב" על שו"ע, היה הרב בעיר לעמבערג. כשנפטר לבית עולמו, היתה העיר תקופה מסויימת מבלי רב, באותה תקופה היו הרבה מועמדים שהציעו אותם לכהן פאר בעיר חשובה זו - לעמבערג.

בראש המועמדים היו מוצעים שני גדולי עולם, הגאון רבי יוסף שאול נתנזון זצ"ל בעל "שואל ומשיב", וגיסו הגאון רבי מרדכי זאב איטינגא זצ"ל שחיברו ביחד את הספר "מפרשי הים" על ספר "ים התלמוד" - אלא שפרנסי הקהילה לא ידעו במי לבחור לרב, כי שניהם היו גדולי הדור חריפים ובקיאים גדולים צדיקים וקדושים. על כן החליטו לשאול את מוצא פיו של הרב"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע שיורה להם כדת מה לעשות.

בחרו אפוא פרנסי הקהילה משלחת חשובה ונכבדה מראשי הקהל ורבניה, שיסעו לבעלזא לשאול את חוות דעת הרב"ק רבי יהושע זי"ע. כשהגיעו לבעלזא, נכנסו בקודש פנימה, ושטחו בפני הרבי את ספיקותיהם - הם מנו את המעלות שיש לכל אחד משני המוצעים להם - והמתינו בחרדת קודש לתשובתו. ביני לביני, קם אחד מהנוכחים, ואמר שהוא רוצה לספר עובדא על הגאון בעל "שואל ומשיב" זצ"ל, וכה סיפר:

חותנו של ה"שואל ומשיב" היה עשיר גדול מאוד, וכשלקח את ה"שואל ומשיב" לחתן, הקציב עבורו נדוניא גדולה - והבטיח לו הון עתק כדי שיוכל לשבת במנוחה, ולשקוד על דלתי התורה כאוות נפשו הטהורה, ושום טירדה לא יטרדהו מתלמודו. זוגתו - עזרתו בקודש - היא אשר נטלה על שכמה את עול ניהול הבית, כדי שבעלה הקדוש לא יופרע מתלמודו. לימים, שלחה ידה במסחר, והשקיעה את ה'נדוניא' בכמה מקומות, ומהרווחים התפרנסו בכבוד, וכך היה בעלה הגאון יושב ושוקד על לימודו בלי שום הפרעות.

ויהי היום, התהפך עליהם הגלגל רחמנא ליצלן, והפסידו את כל כספם שהיה מושקע, עד שנעשו עניים ואביונים ר"ל, והגיעו לכדי פת לחם. המצב בבית היה קשה מנשוא, כי היו מורגלים לחיות במנוחה והשקט, וכך ביום אחד היו צריכים לחשוב על פת לחם.

יום אחד הלך ה"שואל ומשיב" ברחוב כשהוא משוטט ברעיונותיו, הוא היה נראה מאוד מודאג ושבור, אותות תוגה נראו על פניו, לא היו צריכים להיות 'חד עין' להבין שעננה כבדה רובצת לה עליו. בהיותו מהלך ברחבי עירו, פגע בו יהודי אחד ממכריו, וכשראה את הגאון איך שהוא מתהלך ביגונו ושקוע בצרתו, שאלו על כך - מה קרה לכם - אולי התרגשה עליכם איזו צרה ר"ל, אולי אני יכול לעזור לכם?

השיב לו הגאון בעל "שואל ומשיב" זצ"ל, כן! המצב אצלי בבית קשה מנשוא, שכן מאז שכל הוני נאבד בתהום הנשיה ונבלע במצולות, חיי אינם חיים! אני מרגיש שאני לא יכול לסבול עוד! כי עד עתה - מספר ה"שואל ומשיב" - בהיותי יושב על תלמודי במשען ומשענה - באין טורד, הייתי יכול להתמיד בלימודי בעיון ובקיאות, הייתי יושב ולומד אלף דפי גמרא בחודש וכדומה, אמנם מאז שנעשיתי מחוסר לחם, ועול הפרנסה ריחים היא על צאוורי, אינני יכול להספיק כל כך בלימודי, ולמדתי איפוא החודש רק שש מאות דפי גמרא, - ותורה מה תהא עליה - על כן אני מתהלך שבור ורצוצ, כי אינני יודע לשית עצות בנפשי...

כששמע הרב"ק מבעלזא את דבריו הנוראים, אמר להם - לפרנסי הקהל - אותו תקחו לרב בעירכם! אדם אשר מרגיש את התורה כחלק מחיותו, וכאשר הוא מופרע מלימודו חיי אינם חיים - זה מה שכואב לו - "התורה מה תהא עליה" - הכסף הרב שנאבד לו אינו מדבר אליו, כי זה אינו מעניינו כלל, רק התורה שהיא מושג חיו ויקרה לו כבבת עינו - רק על זה דאגתו - הוא הגבר הוקם עול - הוא ראוי להיות רב בעירכם, והוא אשר יקים את התורה ויכל להעמיד את הדת על תילה!

(נועם שיח - שבועות תשע"ט)

"אני לא מבין ב'גילוי אליהו', אני לא בדרגה הזו להבין בזה, אבל אני כן מבין ב'גילוי שכינה', ואם אינכם מאמינים אספר לכם מעשה שבדידי הווה עובדה..."

כשמרן הגאון רבי פנחס שרייבר זצ"ל, קיבל מכתב מהשגרירות הפולנית שהזמינה אותו לניתוח מסוכן, ומרן החזון איש זצ"ל, הורה לו לחזור לתלמוד

הרב בנימין בירנצוויץ

שאלה מעניינת מאוד שואל רבינו ה'אור החיים' הקדוש. למה זכינו לקבל את יום טוב 'שביעי' של פסח' כזכר ליום שבו נקרע ים סוף לפני בני ישראל, ולא זכינו שיהיה יום טוב ביום שבו נבקע הירדן לרבי פנחס בן יאיר? הרי נס כזה שנעשה ליחיד יש בו אף יותר התפעלות מנס שנעשה לכל עם ישראל? מתושבתו של רבינו ה'אור החיים' הקדוש, נלמד יסוד נפלא לחיים! נס קריעת הירדן לרבי פנחס בן יאיר היה לאחר שבמתן תורה השתעבד כל הטבע בעולם לעמלי התורה באמת. לכן, הנס של בקיעת הירדן אינו מפתיע כל כך, זה דרך העולם שכח התורה משדד מערכות עולם ומשנה סדרי בראשית. אבל נס קריעת ים סוף, היה לפני מתן תורה, הטבע עוד לא השתעבד לעמלי התורה, ובכל זאת נקרע הים לפני משה ובני ישראל! זהו אירוע היסטורי עצום ורב, ועליו יש לעשות זכר לדורות כדי לראות את האמונה וההשגחה העליונה.

מהו 'גילוי אליהו'?

מעשה נפלא זכיתי לשמוע מפיו של הגאון הגדול רבי בונים שרייבר שליט"א ראש ישיבת 'נתיב הדעת' מספר מעשה נורא מאוד, שסיפר אביו הגדול, הגאון העצום רבי פנחס שרייבר זצוק"ל, אב"ד אשדוד, מגדולי מרביצי התורה ומקימי עולה של תורה בדורנו. והובאה השיחה במלוא בקו 'מסתברא', קו תוכן תורני לבני תורה. "אבי מורי היה פעם בשמחת שבע ברכות", מספר הגר"ב שליט"א, "ודיבר שם דרשן אחד, ובתוך הדברים דיבר על 'גילוי אליהו' ומי זוכה לכך וכו'. אחר כך כבדו את אבי מורי זצ"ל לדבר, ואלו היו דבריו: "דברו כאן על 'גילוי אליהו', ואני לא מבין ב'גילוי אליהו', אני לא בדרגה הזו להבין בזה, אבל אני כן מבין ב'גילוי שכינה'!" לציבור שהיה מופתע מהגילוי, המשיך אבא ואמר, כל מי שלמד תורה בשקיעות והתמדה מבלי להעסיק ראשו בדברים זרים זכה לראות 'גילוי שכינה', ואם אינכם מאמינים אספר לכם מעשה שבדידי הווה עובדה שזכיתי לגילוי שכינה בהיותי נער כבן 16 שנים, ולמדתי בישיבת פוניבז'.

הגעתי לארץ כפליט מלחמה ילד יתום מאביו ואמו, ומרן הרב מפוניבז' לקחני ללמוד בישיבתו המעטירה ישיבת פוניבז'. יום אחד הרגשתי כאב נורא בגרון, כמובן שלקחו אותי לרופא,

ואחרי שהרופא בדק מכאן ומשם, הוא אמר לי את בשורת האיום, יש לך גידול ממאיר בגרון, וצריך לעשות ניתוח אבל תדע שתאבד את כח הדיבור שלך...

עולמי חרב עלי! רק לתאר נער יתום, פליט מלחמה בודד בעולמו מקבל כזו בשורה!

בימים ההם הקב"ה ברחמי השאיר לפליטה לכלל ישראל אב זקן שכל השאלות והבעיות של הציבור החרדי ושל כל יחיד ויחיד התנקזו לביתו הדל שבמרכזה של בני ברק - מרנא החזון איש זיע"א. כמובן שמתי פעמי לביתו של מרן החזון"א זיע"א, סיפרתי להחזון"א את סיפור הכאב בגרון וההבחנה המצמררת של הרופא, והחזון"א אומר לי בניחותא 'תחזור ללמוד!' נו... החזון"א אומר אז חוזרים ללמוד, חזרתי לספסלי הישיבה בתפילה שהכל כלא היה.

לאחר כמה ימים אני מקבל מכתב מהשגרירות הפולנית, כי הייתי אזרח פולני, שנקבע לי תור לפרופסור גדול לניתוחי גרון ביום פלוני. חשכו עיני. שוב שמתי פעמי לביתו של מרן החזון"א נכנסתי התיישבתי מולו והראתי לו המכתב, והחזון"א אחר שגמר לקרוא את המכתב, אומר לי בניחותא 'תחזור ללמוד'.

יצאתי מביתו של החזון"א שבור ורצוצ, אין לי אבא ואמא ולפחות הרגשתי שהחזון"א משמש לי כאבא ואמא, וכאזון הקשבת שלי, והנה זה נראה שגם החזון"א כבר לא מתעניין בי, הרגשתי בודד בעולמי!

חשבתי ללכת לישיבה, לפתוח את ארון הקודש ולבכות לאבי יתומים שירחם עלי.

ברחבה אלפי יהודים מכל המינים והגוונים, המולה רבתי, דחיפות, ותזוזות המונים. אבל אבא עמד על מקומו, ועצם את עיניו. מראה פניו היה כאילו עלה הוא למרומים

על מה התפלל מרן הגר"נ קרליץ זצ"ל, בפעם הראשונה שזכה
לפקוד את הכותל המערבי לאחר ששוחרר מהכיבוש הירדני?

צבי גטקר

השנה הראשונה שלי כבחור ישיבה, הייתה מרגשת במיוחד. כל שבת כל מועד, היה לו פן חדש, וייחודי, פנים של ישיבה... אי אפשר לתאר זאת במילים, למי שלא חווה מהי שנה ראשונה בישיבה. ובכל זאת, אנסה להעלות על הכתב חוויה קטנה.

חג השבועות מגיע, התרגשות אופפת את ה'קמפוס', כמעט ולא הצלחתי לעצום עין בכדי להתכונן ליום -לילה הגדול, הרי למה אנחנו כאן ב'ישיבה' כי אנחנו רוצים ללמוד את התורה, ואיזהו יום יותר גדול מיום קבלת התורה?

שלשה ימים קודם החג, כבר ישנם בחורים שמתהלכים בשפתיים חשוקות ופנים מהורהרות, אל תקלו ראש, אלו 'שלושת ימי ההגבלה', וכאן, כפי שהבנתם כבר, קבלת התורה איננה היסטוריה, היא עומדת להתרחש אוטוטו ביום הגדול ב'חג השבועות'.

לאחר מנוחה מרוגשת, כשעתיים לפני התקדש החג, כבר ישבתי עם החברותא בבית המדרש המלא מפה לפה בלומדים ואורחים. רעש והמולה באוויר, ואז לאחר שיחת מוסר קצרה, ותפילת ערבית בהתעוררות, ירדתי אל חדר האוכל, לסעוד סעודה חגיגית שארכה כ-20 דקות פחות או יותר. משם בזריזות חזרה אל בית המדרש המואר, שוב עם החברותא, דף ועוד דף ועוד דף, גמרא, רש"י תוס', להעמיק קצת, שעה ועוד שעה, ועוד אחת, לעצור, לטעום משהו קטן, ולחזור אל דף הגמרא, שעה ועוד שעה, ו-הנה עלה לו עמוד השחר.

הכנות קצרצרות ותפילת שחרית החלה, ואז לאחר כמחצית השעה הגיע השיא! החזן החל בקול רם את ברכת 'אהבה רבה', ותקרת אולם בית המדרש חישבה להתפקע, כולם כולם, מתנענעים בדביקות בשאגה אחידה, בתחינה לרחמים, 'ותן בליבנו'.

וגם אני הקטן, כמו כולם, אמרתי את מילות הברכה כמונה מעות, באיטיות ובדבקות, וסיימתי.

וכך, עם הציציות ביד, חיכיתי לשליח הציבור שיסיים, אבל הברכה כמו התארכה להם, לכ-ו-לם, הסתכלתי סביבי, וכולם שקועים בסיפור, בפנים מתחננות, לשמוע, ללמוד, וללמוד, לשמור, ולעשות. רק אני סיימתי.

עוברת דקה ועוד דקה ועוד אחת, ורק אז כשקולות הקהל החלו להתפוגג, סיים השליח ציבור את הברכה, והחלו לקרוא את קריאת שמע.

אבל אני, אני הייתי בהלם...

חשתי כמי שלא קיבל את התורה מעודו.

לא יכולתי להבין, איך לכולם היה מה להתחנן עוד דקות שלמות, ואני כבר סיימתי, חשתי כילד שסיים מוסף של ראש השנה בשמונה

דקות. איפה אתה צבי? הנמצא אתה בעיצומו של יום, המקבל אתה את התורה, מעוניין אתה לקבל את התורה?.. כל ההתרגשות וההתעלות, נתעטפו בחמיצות של אכזבה. מעשה שהיה. ובכן:

לימים הבנתי. הבנתי שברכת 'אהבה רבה', היא היא, תמצית האהבה והשאיפה. ככל שאדם שקוע יותר בתורה, משקיע יותר בתלמודו, וחלומותיו, ותקוותיו, נתונים אל התורה הקדושה, כך הוא ירצה להתחנן ולבקש יותר ויותר באמירתה. הרי מובן מאליו שלשם מתנקזות כל תקוותיו ושאיפותיו. ככל שאתה שוקע יותר בעולמה של תורה, הקטע הזה בתפילה - ברכת אהבה רבה - הולך ונהיה אחד מקטעי התפילה המרכזיים והחשובים לך ביותר.

אבל לא רק ללומדי התורה עצמם נועדה הברכה הזאת, ולא רק הם צריכים להשקיע בה את עיקר המאמץ שלהם. כל אמא שעיקר עיקר שאיפתה היא בנים תלמידי חכמים, וצאצאים יראי שמים, כל אבא שרוצה בנים ששמחים ומרוצים בתלמודם, מוצא פורקן ללבבו במילים החמות של ברכה זו.

וישנם יותר מכך! יש בזה שיאים נוספים, שאליהם מגיעים גדולי תורה ויראה.

תפילה של פרידה

נספר לכבוד החג הקרב ובא על שניים כאלו.

סיפר הרב קלאר זצ"ל. 'חוליו של מורי ורבי ראש ישיבת קמניץ, מרן בעל ה'ברכת שמואל' זיע"א, הלך והכביד, והכל הכירו והבינו כי הוא לא יאריך עוד ימים רבים, ואפילו שעות, בקרב תלמידיו.

גם אני כעוד תלמידים מובחרים, נכנסו אל הקודש, ספק להיפרד, ספק לחפון בכפינו עוד דקות של קדושה וטהרה, עמדתי עם כולם, ממלמל פרקי תהילים בדמעות רותחו, ואז שמעתי את רבי ברוך בער אומר את דבריו האחרונים לפני שנלקח לישיבה של מעלה. ואלו היו דבריו: הוא חזר מספר פעמים על מילות התפילה, "לקל ברוך נעימות יאמרו ותשבחות ישמיעו, כי הוא לבדו... אור חדש על ציון תאיר ונזכה כולנו מהרה לאורו... אהבה רבה אהבתנו, וכך ברגש ובמנוחת הדעת את כל מילות הברכה! הוא חזר על התפילה הזאת מספר פעמים, עד שיצאה נשמתו בטהרה. כי תפילה זו הייתה תמצית לשד נשמתו, אהבתו העמוקה, נשפכה והתבטאה במילים הקדושות הללו, שחקוקות היו על לבבו. מעשה נפלא נוסף. אותו סיפר רבי מרדכי קרליץ שליט"א בנו של רבי ניסים קרליץ זיע"א. וכה סיפר, 'בקץ של שנת תשכ"ח התרגשות אחזה בישוב היהודי כולו, הכותל! שער השמים, ניתן שוב להגיע אליו, להתרפק על אבניו, והתדפק בשער השמים, ולבקש מאבינו שבשמים, קרוב ככל האפשר, במקום של השראת שכינה. "גם אבי לקחני בימים אלו אל הכותל המערבי, לשם התנקזו אלפי אלפי יהודים נרגשים, לא מאמינים שזכו לרגע הנשגב הזה. לאחר מסע מפרך מעט, מצאנו את עצמנו, ברחבת הכותל המערבי, הכותל העתיק שניצב לפנינו, מתרומם לו עד השמים, אוסף אל קרבו כל מה שמציף לב יהודי.

המשך מעמוד 15 | הרב ישראל ליוש

רבי אליעזר יהודה הוסיף לשכנע אותם ואמר להם כי כך ישמרו על נשמתו של הילד, שלא תאבד חלילה באמריקה, ארץ כל האפשרויות... הם לא ענו לו תשובה מיידית והבטיחו לחשוב על העניין... למחרת, בראש השנה באו ההורים להתפלל בישיבת מיר. האם התיישה בעזרת הנשים ליד נערה, ביתו של הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ובשעת קריאת התורה ניצלה הנערה את ההפסקות בין עליה לעליה, והסבירה לאורחת מארצות הברית את פסוקי התורה. היא סיפרה לה בהתלהבות על מסירות הנפש של אברהם אבינו להקריב על גבי המזבח את בנו יחידו אהובו שציפה ללידתו כל כך הרבה שנים, רק משום שזה היה ציוויו של הקב"ה, וכל מטרת החיים הם לעשות רצונו יתברך, ואם זה רצונו אז מקריבים אפילו חיים... אמו של רבי נתן צבי הקשיבה לדבריה בקשב רב, והרגישה כי הם נאמרים אף לה. הנה אף היא צריכה כעת להחליט האם למסור את בנה לתורה או שמא להחזירו לארצות הברית להמשך הלימודים בבית הספר, ואם אברהם אבינו הסכים להקריב את כל חיי בנו כדי לקיים רצון ה', איך לא אסכים להשאיר את בני בארץ ישראל כדי שילמד תורה...?! מיד גמלה בליבה ההחלטה להשאירו לפחות לשנה בישיבת מיר, אצל דודו הגדול... "זו תהיה העקידה שלי..." הילד אכן נשאר אצל דודו ראש הישיבה, הוא ישב ושקד על התורה ונקשר אליה בעבותות אהבה. בתום השנה אי אפשר היה להפרידו ממה שאהבה נפשו והשנה התארכה לשנים רבות, בהם ישב והתעלה בתורה וביראה, עד שלימים נתמנה לראש ממלכת התורה

וברחבה אלפי יהודים, מכל המינים והגוונים, אלו בוכים נרגשות, ואלו מתייפחים חרישית, ואלו שרים ורוקדים, המולה רבת, דחיפות, ותזוזות המונים. אבל אבא בראותו את הכותל, התקרב מעט, בהתרגשות, נעצר, עמד על מקומו, ועצם את עיניו. מראה פניו היה כאילו עלה הוא למרומים, כולו כוסף וגעגועים, לקל עליון, אנשים נדחפים, וגופו הצנום נדחף איתם, זו מהכא להתם, אבל אבא איננו כאן, הוא למעלה, בעולם שאיליו נשאוהו עיניו מצועפות. ואז החל אבא, להתפלל ברגש נפלא, בניגון מתוק, ניגון עמוק, ושפך את לבבו, במילות התפילה. 'ברוך אלוקינו, שבראנו לכבודו, והבדילנו מן התועים, ונתן לנו תורת אמת. הוא, יפתח, ליבנו, בתורתו. וישם בליבנו אהבתו ויראתו, לעשות רצונו, ולעבדו בלבב שלם! יהי רצון מלפניך, ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו, שנזכה, ונחיה, ונראה, ונירש טובה וברכה, לשני ימות המשיח ולחיי העולם הבא'. וכשדמעות של אהבת הבורא, זולגות מעיניו, נפנה והלך לו, נפרד מהשכינה, מהשראת השכינה, וחזרנו לבני ברק. את הרגש העילאי הזה, החיים הבלעדיים הללו, האהבה הזו, אהבת התורה הזו, אהבת הבורא העמוקה, אהבה למי שנתן לנו את התורה. את המתנה הזו קיבלנו, ביום הגדול הזה, יום מתן תורה. שנזכה בס"ד יחד לקבלו באהבה.

'ישיבת מיר' והעמיד בה אלפי תלמידים שינקו ממנו אהבת תורה ומסירות נפש לעמלה ושקידתה.

כאמור, רבי נתן צבי התאמץ בכל ליבו ונפשו להעביר לתלמידו כבניו את אהבתו לתורה, הן בשיחותיו, הן בשיעוריו ובעיקר בדוגמת חייו... כל צעד ושעל בהליכותיו זעק 'מסירות נפש'... לא אחת ראינו, אנו תלמידיו, את התאמצותו המרובה למסור שיעור או חבורה, ייסורי הגוף שעבר כל העת לא הכריעו אותו, ומעולם לא נכנע להם. פעמים שראינו באמצע שיעור שהוא מתייסר ובקושי מצליח להוציא הגה מפיו, אבל הוא בעקשנותו לא ויתר... העיניים שלו זעקו 'אהבת תורה', הוא לא יכול היה להפסיק רגע מלעסוק במה שהוא הכי אהב בעולם...

פעם כשחזר משהותו בחוץ לארץ לגיוס כספים לישיבה, הוא נכנס לשיעור וסיפר חוויה שהיתה לו אצל נדיב גדול. "הצעת בפניו כמה דרכים לתרום לישיבה, אפשר לתרום בית מדרש או חדר, אפשר גם לתרום כסף לאברכים או להחזיר חובות... לאחר ששמע את כל האפשרויות אמר לי כך: "אני רוצה לתרום כסף למה שכביכול יעלה חיוך על השפתיים של הקב"ה..."! איזו תמימות... איזו אהבת תורה... הרגשתי שאני צריך להתבייש מפניו, אם 'בעל הבית' מגיע להרגשה כזו עמוקה של אהבת ה', על אחת כמה וכמה אנחנו שעוסקים בתורה, צריכים להרגיש כך, ואת זה אפשר לקנות רק ע"י לימוד תורה בעמל ויגיעה רבה..."

מתוקים מדבש

כך? אמנם הרוקח צודק וצריכים לעזור לו, אבל כלום עד מצב כזה? להשאיר את העיירה, להשאיר את המשפחה ואת הקהילה בחג השבועות, ובעיצומו של חג לעמוד בשעה עשר בבוקר, בזמן התפילה, ולהעיד בבית המשפט? ובעבור מי? מה קרה כאן? התבונן רבי חיים לייב כאילו בקפידה בפניהם של השואלים והשיב להם על אתר: "הלא זו מכילתא מפורשת! וכך נאמר שם על הפסוק 'לא תטה משפט אביון בריבו' - שלכאורה הרי כבר כתוב קודם פסוק מפורש 'לא תטה משפט', ולמה חזר הכתוב ואמר עוד 'לא תטה'?" - אלא, מפרשת המכילתא: באביון במצוות הכתוב מדבר. שלא תאמר הואיל ורשע הוא אטה את דינו, תלמוד לומר "לא תטה משפט אביון בריבו".

אביון במצוות! הלא זוהי ההגדרה המדויקת של הרוקח המסכן שלנו, הוא אביון במצוות רח"ל!

"נמצא שזהו לאו מפורש, שלא להטות משפט אביון במצוות בריבו, ואם כן הרי זה פשוט שאילו לא עשיתי כמו שעשיתי הייתי עלול חס ושלום להיכשל בלאו זה..."

מלבד מכתב התודה ששיגר מרן, הוא עשה לעצמו נוהג קבוע להשיב לרבי מערלוי כגמולו ולשגר לו סלסלת פירות משובחים לקראת ט"ו בשבט

כ"ק מרן אדמו"ר מערלוי זצ"ל, עשה לעצמו מנהג של קבע לשלוח למרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל סלסלת פירות משובחים בתור 'ביכורים' לקראת חג השבועות, לקיים מאמר חז"ל (כתובות ק"ה): "כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו מקריב ביכורים".

מרן הגרי"ש זצ"ל שיגר מכתב חוזר לרבי, בו העלה את תודתו בזה

מדוע טרח רבה של סטאוויסק להרחיק נדוד עד פטרבורג ולהעיד בבית המשפט בעצם חג השבועות, לטובתו של הרוקח?

מעשה נפלא סיפר מגיד המישרים הנודע רבי שלום שבדרון זצ"ל, אשר קובצו רבות מדברותיו בספר הנפלא 'שאל אביך ויגדך': אירע פעם שפרץ סכסוך בדיני ממונות בין ראש הקהל של סטאוויסק לבין הרוקח של העיר, שלא היה שומר תורה ומצוות רח"ל - דבר שהיה חריג מאוד בין היהודים באותה התקופה.

עקב הסכסוך באו שניהם לדין תורה בפני רבי חיים לייב, הרב מסטאוויסק, שהיה גדול ונערץ אצל כל היהודים, וגם להבדיל אצל הגויים.

והנה למרבה ההפתעה זיכה רבי חיים לייב את הרוקח וחייב את ראש הקהל.

נתמלא ראש הקהל זעם וחמה: "איך יעלה על הדעת שהרב יקום ויזכה את הרוקח הפושע השקרן הזה, ואותי הוא מחייב?! לא יקום ולא יהיה!" - והוא אמנם סירב לציית לדין תורה ולמלא אחר פסקו של הרב.

בא הרוקח לפני הרב וסיפר לו שראש הקהל מסרב לקיים את הפסק, ואז התיר לו הרב ללכת לערכאות ולהגיש משפט לפני ראש הקהל. מספר רבי שלום, שלאחר שהגיש הרוקח את תביעתו לבית המשפט נערך דיון והשופט העכו"ם - הרי ראש עקום לו - זיכה את ראש הקהל וחייב את הרוקח, ולכן שוב בא זה לפני הרב ושאל אותו מה עוד יוכל לעשות בעניין. יעץ לו הרב כי יגיש ערעור לערכאה משפטית הגבוהה יותר אשר מקום מושבה בפטרבורג עיר הבירה של מדינת רוסיה, בהבטיחו לו כי יעזור לו וכי יבוא להעיד לטובתו. ואכן כעבור זמן מסוים קיבל רבי חיים לייב הודעה מביהמ"ש בפטרבורג כי עליו להתייצב לעדות במשפט שהגיש הרוקח - והנה, זמן העדות נקבע בדיוק לחג השבועות!...

מובן שהדבר לא היה פשוט כלל. רבי חיים לייב בחג השבועות, בחג מתן תורה, היה כולו כלהבת אש, עד שסיפרו עליו כי מי שלא ראה אותו עולה 'שלישי' לתורה בחג השבועות - לא ראה קבלת תורה מימיו! והנה דווקא ביום זה יהיה עליו להיעדר הפעם מהעיר, להיות בפטרבורג, וללכת בשעה עשר בבוקר להעיד בבית המשפט?

אבל רבי חיים לייב לא היסס. הוא השאיר את העיירה בחג השבועות, נסע בערב החג לפטרבורג ובדיוק בשעה עשר בבוקר עמד בבית המשפט והעיד לטובת הרוקח!

לאחר שחזר באו אנשים ושאלו אותו: כבוד הרב, האם עד כדי

הלשון: "אסרו חג השבועות תשנ"ה. לכבוד ידידי הרב הגאון ציס"ע (צדיק יסוד עולם) הגר"י סופר שליט"א אבדק"ק ערלוי וראש ישיבת 'אהל שמעון' פיעה"ק יהי נועם ד' עליו ועכא"ל.

"מנחת הביכורים אשר שלח הגיע לידי. ואמרת, כשם שהגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל היה אומר: אלו המכבדים אותי וקמים לפני, למרות שהם טועים בי, בדין הוא שיקבלו שכר באופן מושלם, שהרי מחשבתם וכוונתם רצויה, אף אני אומר, שיחשב להדרת גאונו כאילו הקריב ביכורים מבלי לגרוע דבר".

"בספר 'עמודו של עולם' מוסיף שמלבד מכתב בתודה ששיגר מרן, הוא עשה לעצמו נוהג קבוע להשיב לרבי מערלוי כגמולו ולשגר לו סלסלת פירות משובחים לקראת ט"ו בשבט. עוד בערב חג השבועות היה מעריך את שווי של הסלסלה שקיבל ואת עלות תכולתה, וכעבור למעלה משמונה חודשים, בחג הפורים, היה מקפיד לשלוח פירות יקרים עוד יותר בסלסלה מהודרת יותר.

"כל מעשיו גופי תורה הן, שהרי אמרו חז"ל (בראשית רבה ל"ח - ג') "אם קדמך חברך בעדשים, קדמנו בבשר, לפי שהוא גמל עליך תחילה".

מדוע אכלו בחורי ישיבת סלובודא עוגת גבינה בחג השבועות?

בספר 'לב מרדכי' מובא בשם 'שיחות מוסר' מעשה נורא מאוד: בישיבת סלובודקה שבליטא היו מחלקים ביום שבועות בבוקר עוגת גבינה, מאכל יקר ולא מצוי בימים ההם. פעם התבטא הסבא מסלובודקה זצ"ל לפני בחורי הישיבה, שאיננו יודע אם מה שלמדו כל הלילה בהתמדה, לא היה רק כדי לאכול את עוגת הגבינה של הבוקר, כדי שיוכלו לאוכלה בלב שקט מתוך ידיעה שהיא אכן מגיעה להם... ראו עד היכן חניכם לבדוק עצמם אם יש 'נגיעה' כל שהיא במעשיהם. באותם ימים פגש מרן הגרא"ז מלצר זצ"ל את ה'סבא' ועלו בשיחה דבריו הנ"ל של הסבא. שאלו הגרא"ז בפליאה: "תלמידי ישיבתכם המצוינים והמסולאים בפז, היתכן לחשדם כל כך שלמדו כל הלילה בשביל עוגת גבינה?".

ענה ה'סבא' שלמד זאת ממעשה בגמ' (מועד קטן כ:) שם מסופר על מר עוקבא שהיה מחמיר בהלכות אבלות, והחמיר להתאבל על אח אשתו, שאין חיוב הלכתי להתאבל עליו. אמר לו רב הונא, צודנייתא בעית למיכל? כלומר, אתה רוצה לאכול את המאכלים שנותנים לאבלים לאכול???

ביאר הסבא שמר עוקבא היה פרוש מאוד מהנהגות העולם הזה, אך מסעודת מצווה אכל, ואמר לו רב הונא שאולי בשיטה שלו להחמיר בענין מעורבת, איזו נטיה דקה של רצון לאכול מסעודת מצווה זו, ובודאי שלא היה מודע לכך. הרי לנו שאפילו תלמיד חכם ותנא, צריך לבחון עצמו מנגיעה ולו הקטנה וקל וחומר לתלמידי ישיבה בני זמננו.

מנהגו לאכול ב'ספירת העומר' לביבות גבינה, בכל לילה מספר הלביבות כמניין הספירה

סח הגה"ק רבי מאיר שפירא מלובלין זי"ע תחת אחד השיחים: במסעי לארה"ב כדי לקבץ כספים לטובת בנייתו ותפעולה של

ישיבת חכמי לובלין, פגשתי ביהודי שהיה עשיר גדול, ו'עם הארץ' גדול לא פחות, אבל יותר מכל גדלה יהירותו.

ביקש אותו עשיר להפגין בפני את יכולותיו ה'מופלאות' בידיעת התורה ובלימוד התורה, ואת נאמנותו למסורת אבות, וסיפר לי כי היות וכל ימי 'ספירת העומר' משמשים כידוע כהכנה לקבלת התורה בחג השבועות שבו אוכלים מאכלי חלב, לפיכך הריהו נוהג לאכול בכל ימי הספירה לביבות ממולאות בגבינה, בכל לילה מספר הלביבות כמנין הספירה.

שאלתי: "ומה קורה אם אתה שוכח במקרה לילה אחד לאכול את הלביבות?".

השיב לי העשיר: "אני ממשיך לאכול בלילה הבא בלי ברכה..."

הורה הרב מפוניבז' לבחורי הישיבה שירקדו בחג השבועות 'כמו הקפות' של שמחת תורה

עוד מובא בספר 'הרב מפוניבז' מעשה נפלא מאוד שהיה עם איש אחד, שנתפס בילדותו לרוחות זרות והתרחק מדרך אבותיו ל"ע. שנה אחת בליל חג השבועות נזכר ב'גירסא ד'נקותא' ותקפוהו געגועים לקול התורה הממלא את בתי המדרשות.

מיד הלך ובא רגלי מרמת גן לישיבת פוניבז' שבבני ברק, כדי להתבשם באווירת לומדי התורה.

הוא אף ניגש אל הרב זצ"ל, שהאיר פניו לאורח, ודיבר אליו טובות במשך שעה ארוכה.

לבסוף נפלטה שאלה מפיו, אימתי יערכו פה את ה'הקפות'? כנראה, זכר במעומעם שיש חג בו רוקדים לכבוד התורה, ונתחלף לו חג העצרת בשמיני עצרת.

בעדינות רבה העמיד הרב את האיש על טעותו. אולם, בכדי שלא יתאכזב יתר על המדה, רמז לבחורים שירקדו במעגל עם האורח בשירה זמירה כמו בהקפות לכבוד קבלת התורה.

בערב שבועות היו מסלקים את הספסלים ומסדרים מקצתם ליד הקירות, לריקודים של מצוה

חג השבועות, יום מתן התורה, נחשב אצל ה"חפץ חיים" כמשהו עילאי יותר משאר החגים, כי הרי על ידי התורה נעשינו לעם, והעולם בא על תיקונו רק לאחר הורדת התורה מן השמים על הר סיני, והבריאה כולה הגיעה אז לשלימותה. וידוע ש"אי לא האי יומא כמה יוסף איכא שוקא".

בספר 'החפץ חיים ופעלו' מובא שאף על פי שמספרם של בני הישיבה בעולם הוא מועט מאד יחסית, היה ה"חפץ חיים" מתפאר בתלמידיו של ישיבתו, שמקדישים ימים ולילות ולומדים במסירות נפש אולי יותר מאשר לפני דורות, משום שהם עומדים בהרבה ניסיונות שהזמן גרמם, הן מבחינה כלכלית והן מבחינת הניסיונות מצד הרוחות הרעות הנושבות מחוץ לבית המדרש, העושים כל מאמץ כדי לנתקם מן התורה.

הוא היה אומר: כשם שאין הבדל בין למי שיש אוצר גדול של כסף לבין השני שיש לו אבן יקרה אחת בתיבה קטנה, ושוויה עולה על

מעשה אבות

**רבי חיים עוזר סיפר כי חלק מן החידושים
הכלולים בספר העומד לראות אור, נכתבו על
ידו לפני שנים שנה כשהיה בן שבע עשרה...**

אוהב את הבריות, אוהב את הצדקות

כאשר שהה מרן הגרא"מ שך זצ"ל בוויילנא בשנת תרח"צ, בעת פרוץ מלחמת העולם השנייה, עסק הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל בהדפסת החלק השלישי של ספרו 'אחיעזר'. רבי חיים עוזר היה אז כבן שבעים ושבע. הוא סיפר למרן, כי חלק מן החידושים הכלולים בספר העומד לראות אור נכתבו על ידו לפני שנים שנה כשהיה בן שבע עשרה...

תמה מרן ראש הישיבה זצ"ל הכיצד נשארו החידושים המופלאים ממונים בכתובים במשך כל כך הרבה שנים, ומדוע לא הוציאים ער כה להאיר בהם את עיני לומדי התורה.

השיבו רבי חיים עוזר "ומה אעשה, ולעזור לאלמנה או לעגונה היא מצוה גדולה יותר?". כי באותו ממון שבו היה יכול להוציא את ספרו עזר לאלמנות ויתומים, והזמן שהיה נחוץ לסדר ולהדיר את הספר ניצל לצדקה וחסד והוסיף כמתנצל "אכן רוח הוא באנוש".

והנה זה ודאי שידע מרן האחיעזר זצוק"ל, גודל מעלת ספרו ויקר תפארתו בהיותו יסוד ואבן פינה ובספר שימוש חכמים מובא כי סיפר תלמיד חכם אחד, שפעם מצא את מרן ה'אבי עזרי' זצוק"ל מתפלל בכותל המערבי בצום שבעה עשר בתמוז, כשהוא נראה

**אנשים ריקים ופוחזים יושבי קרנות
ועמי הארצות אשר התארגנו נגדו
ושופכים את דמו מבזים אותו ומלבינים
פניו ברבים ויש לו מזה עלבון גדול**

ומוחל על עלבון

בספר "עולמות שחרבו", מובא מעשה שהיה עם הגאון רבי יואל טייטלבוים זצ"ל האדמו"ר מסאטמר שפעם בא לפניו רב של קהילת שומרי שבת שבעיר קליוולאנד הגאון הצדיק רבי עמרם בלום זצ"ל והתאונן לפניו במרירות לבו, שבבית הכנסת שלו נמצאים כמה עזי פנים אנשים ריקים ופוחזים יושבי קרנות ועמי הארצות אשר התארגנו נגדו ושופכים את דמו מבזים אותו ומלבינים פניו ברבים ויש לו מזה עלבון גדול.

השיאו האדמו"ר לפרק ששי במסכת אבות ושם נאמר: "רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה ולא עוד אלא שכל העולם כולו כדאי הוא לו וכו' ונהנין ממנו עצה ותושיה ונותנת לו מלכות וממשלה ומגלין לו רזי תורה ונעשה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק".

והמשיך האדמו"ר ואמר לרבי עמרם התבונן נא בדברי רבי מאיר, עד היכן זוכה האיש הלומד תורה לשמה עד שכל העולם נהנין ממנו עצה ותושיה, זאת אומרת שנהנין ממנו בדברי תורה ובתפילה ובברכה וכל העולם ממנו הוא ניזון וגם מלכות וגם ממשלה יש לו וכו'.

אבל מה נאמר בסוף דברי רבי מאיר מה ומה המעלה הכי עליונה והכי גבוהה שזוכה אותו אדם הלומד תורה לשמה מה ומה השכר הסופי שרבי מאיר מבטיח ללומדי תורה לשמה? אחרי שכבר השיג מלכות וכבר הגיע לממשלה הנקודה האחרונה, מה היא!?

ומוחל על עלבון!

זהו הישג ההישגים של כל אדם הלומד תורה לשמה זהו השיא במלים אלה מסיים התנא רבי מאיר את הברייתא שלו ומוחל על עלבון.

לימים שינה העשיר טעמו והודיע לאחיו כי מכאן ואילך לא יתמוך בו אלא בתנאי שיקנה לו מחצית משכר תלמודו, האח שהופתע מן הדרישה לא ידע עצה בנפשו

ובתורה אִתָּה עֵמֶל

רבה של ירושלים הגאון רבי שמואל סלנט זצ"ל סיפר מעשה שאירע בימי עלומיו בעיר מגוריו סלנט. שני אחים היו בעיר, האחד עשיר והשני יושב באהלה של תורה. משך שנים ארוכות נהג העשיר להחזיק באחיו התורני ושלשה רובל היה נותן לו מדי שבוע למחייתו. לימים שינה העשיר טעמו והודיע לאחיו כי מכאן ואילך לא יתמוך בו אלא בתנאי שיקנה לו מחצית משכר תלמודו, האח שהופתע מן הדרישה לא ידע עצה בנפשו, והחליט לעכב את תשובתו עד שישאל את פי הגאון רבי חיים מוולוז'ין וכדבריו כן יקום.

"רבי חיים דעתו לא נוחה היתה מצעדו של תומך תורה זה, "אמור לאחיק" יעץ לאברך התורני "כי גם בלאו הכי שכרו הרבה מאד. הרי לא גרוע הוא מנשים השולחות בעליהן לבית המדרש ומסייעות לפרנסתם, עליהן אמרו חז"ל ששכרן וזכותן גדולים עד מאד. כיון שכך, מדוע איפוא שיבקש אחיק חלק בתלמודך ויגרע מחלקך, אחר שבין כך ובין כך שכרו מובטח לו מן השמים. ואף על פי כן, אם בכל זאת יעמוד אחיק הזבולוני על שלו עליך לקבל דרישתו", הורה לו הגר"ח להלכה ולמעשה, ברם הוסיף הגר"ח "אך זאת תגיד לאחיק, כי מהשכר שאתה לומד מתוך הדחק לא יהיה לו חלק, כי על כן שפע השכר המוענק כהוקרה מיוחדת לעוסקים בתורה מתוך הדחק, שמור הוא אך להם, ולהם בלבד!".

הבחורים צחקו ממנו, אולם החתם סופר אמר להם לקרבו, ולקבוע עמו עתים ללמדו

פֶּתֶר תּוֹרָה - "וכל הרוצה יבוא ויטול", פיה"מ לרמב"ם

מסופר בתולדות ה'חתם סופר', על נער כבן שבע עשרה, שלא ידע כלום, ובא לפני החתם סופר ואמר שנפשו חשקה בתורה! הבחורים צחקו ממנו, אולם החתם סופר אמר להם לקרבו, ולקבוע עמו עתים ללמדו. והנה עוד מלבד זה, הוא גם היה בגדר 'קשה לשמוע ומהיר לאבד', עד שאם למדו עמו איזו משנה מאה פעמים, עד מהרה שכחה, ולמחר היה צריך ללמדו כאילו לא למדה מעולם... אולם אף על פי כן לא פג חשקו לתורה! והתמיד בלימודו. וכל הבא לטהר מסייעים אותו... ברבות הימים נהיה לבחור מופלג בתורה, וגם עם יראת ד' טהורה, ועלה והצליח ונהיה ללמדן מופלג! עד שנתמנה לדיין בעיר שעל יד רבו החת"ס, ואחר כך עוד נתמנה במקום אחר לרב ולאב"ד. ואף הובא כמה פעמים בשו"ת חת"ס!

(חוט המשולש)

חלוש מאד כשנגש אליו ושאלו אם רוצה הוא לשוב לביתו סירב מרן ונשאר על עומדו. כשחזר והפציר בו נענה ואמר לו "רבי חיים עוזר אמר לי שלעזור לאלמנה יותר חשוב מכל ה'אחיעזר', ועל כן מתעכב הוא עוד שעות מספר בירושלים כדי לעזור ולסייע לאלמנה אחת".

"פעם אחת בחורף היה קור גדול מאוד בבית וכשאבי עוררני משנתי באמצע הלילה אמרתי לו שחפץ אני לישון עוד מעט"

ובתורה אִתָּה עֵמֶל

כך מתאר בנו של מרנא החפץ חיים זיע"א, את החיים בצל קורת אביו הגדול:

אבי זצ"ל יום ולילה לא שבת מעיון ומלימוד התורה וקיים פשוטו כמשמעו "אדם כי ימות באוהל".

"מימי שחרותו התחכם בכל מיני תחבולות להעלים את שמו, ברח מן הכבוד והתעלם מכל עין רואה. בסתר ובהצנע שם לילות כימים ויגע ועמל בתורה שנים רבות למד בעמידה יומם ולילה. מיום שזוכר אני את אבי הקדוש, לא ראיתי יושב במנוחה! יומם ולילה עמל ויגע בתורה ואף לרגע לא פסקה מחשבתו ועבודתו.

"שעתיים וחצי ישן בלילה, ושעה אחת בצהריים. שאר כל הזמן עבד במרץ ובעוז בכוח עלומים בלי דעת ליאות בלי דעת זוקן.

"היה אומר 'התורה זוהי נשמת', ואין אפשר לחיות בלי נשמה? והלא אין דבר בעולם שיקשה על האדם לעשות למען חייו משום כך צריך האדם להגות כל ימיו בתורת ה' כדי שיזכה לחיים נצחיים כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם ובעולם הבא יהיה זקוק ללחם מן השמים שזו התורה אותה למד בעולם הזה'.

"מימי ילדותי עד יומי האחרון של אבי זצ"ל, לא זזה ידו מתוך ידי ללמוד עימי כל הימים לרבות הלילות. הסוגיה האחרונה שזכיתי ללמוד אצלו היא במנחות דף כ"ב 'מין במינו אינו בטל' - וזוכר אני, שביום שישי היה סדר הלימודים של אבי זצ"ל באופן זה: בבוקר למד איתי בשנים האחרונות מסכת פסחים, בערב לאחר סעודת שבת למדנו חומש עם פירוש רש"י ורמב"ן, ואז הלך לישון למשך שעתיים, ואחר כך הקיצני כדי שילמד עמדי מסכת שבת כל הלילה עד לזמן תפילת שחרית.

"פעם אחת בחורף היה קור גדול מאוד בבית וכשאבי עוררני משנתי באמצע הלילה אמרתי לו שחפץ אני לישון עוד מעט אז אמר לי במתק לשונו כדברים הללו: 'איך עולה על דעתך עכשיו לישון? השכחת שעוד יגיע פעם לילה ארוך שבו כל אחד ישתוקק ויכסוף לרגע שבו יקיצו אותו מהקבר ויתנו לו רשות ללמוד תורה? ואין יש לך חשק עוד להמשיך לישון?' דבריו חדרו עמוק ללבי והיו לי למורה דרך כל הימים..."

רק לתלמידי חכמים היושבים באוהל של תורה אלא גם למחזיקים הפושטים ידם לפרנס את הלומדים, גם המה יש להם חלק בתורה, ועל זה נאמר ועשית חג שבועות לה' אלוך, תוכל לעשות יום השבועות חג לה', גם במסית נדבת ידך אשר תתן כאשר יברכך ה' אלוך.

פנה אליהם אביהם בליל שני של פסח ושאלם: איזו מסכת אנו צריכים ללמוד כעת? ענה הגדול: עכשיו אנו צריכים ללמוד "מסכת שבועות"...

בגיליון פנינים הובא מעשה שמסופר על האחים הקדושים - הרה"ק הרבי רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע והרה"ק רבי פנחס בעל ההפלאה זי"ע, כשהיו ילדים רכים, פנה אליהם אביהם פעם בליל שני של פסח, אחרי ספירת העומר ושאלם: איזו מסכת אנו צריכים ללמוד כעת? ענה הגדול: עכשיו אנו צריכים ללמוד "מסכת שבועות"... שאלו האב: האמנם חושב אתה ילדי יקירי, כי מסכת שבועות עוסקת בענייני חג השבועות?

ענה הילד: יודע אני גם יודע כי מסכת שבועות עוסקת בענייני חג השבועות של הנשבעים שבועת אמת או שבועת שווא ועוד. אבל דווקא משום כך סבור אני, כי היא מתאימה כל כך ללימוד עכשיו, שהרי מאז חג השבועות הראשון, זמן מתן תורה, כולנו 'מושבעים' מהר סיני לקיים את התורה. וכשנלמד מסכת שבועות נדע כמה חמורה היא השבועה ועד כמה צריך לדקדק על קיומה...

הוסיף הנער ואמר: ארבעים ותשעה ימים יש בין פסח לשבועות, ומסכת שבועות מכילה מ"ט דפים, נוכל, אם כן, ללמוד דף בכל יום, ולסיים בעזרת ה' את המסכת בערב שבועות...

לשנה אחרת שאל האב את בנו הפעוט, פינחס, בן השש: אמור נא לי ילדי, איזו מסכת נתחיל ללמוד השנה לקראת חג השבועות? ענה הילד: אני סבור שראוי לנו ללמוד עכשיו שתי מסכתות! "כתובות וקידושין". ואם תשאל אותי מה העניין של המסכתות הללו לחג השבועות? אומר לך, הרי אתה אבא, למדתנו שהקדוש ברוך הוא "קידש" את עמו ישראל על ידי חופה וקידושין, כמו שכתוב "וארשתך לי לעולם". כפה עלינו הר כגיגית, דוגמת חופה, וכתובה נתן לנו - הלא היא התורה, וקידש אותנו במצוותיו, אם כן ראוי, שלפני חג השבועות, שהוא יום שקדשנו ה' לו לעם, נלמד מסכתות "כתובות וקידושין", כדי שנדע, כי הקדושין שרירין וקיימים, ושני הצדדים צריכים לקיים את תנאי הכתובה!...

שוויו של האוצר הגדול, כך בעיני הקדוש ברוך הוא חשוב קומץ של בני תורה כמו רבים.

משום כך חגגו במחיצתו של ה' חפץ חיים את חג השבועות בשמחה יתירה: בערב שבועות היו מסלקים את הספסלים ומסדרים מקצתם ליד הקירות, כדי להשאיר מקום ריק באולם הגדול של הישיבה לריקודים של מצוה. וכאשר הופיע החג בשמי העיירה, היו מתלכדים בחורי הישיבה לחטיבה אחת של ריקוד למען התורה. כל אחד ומחשבות קודש שלו, כל אחד ופנימיותו שמסר את כולה להקדוש ברוך הוא.

במיוחד גדלה השמחה כאשר ראו התלמידים את רבם הגדול, עומד ומתבונן ואהבה לאין גבול קורנת ממנו, ופניו נוהרות משמחה; והריקוד היה מתפשט ומתגבר ומתעמק, והיו רוקדים הקטנים עם הגדולים, ראשי הישיבה והמנהל הרוחני, כולם רקדו, מלבד - החפץ חיים עצמו שמיאן להשתלב בריקוד, וטעמו היה מופלא: לא, וכי ראוי אני לרקוד בישיבה? לא, אינני ראוי...

קל לך להיות שמח בזוכרך כמה ימים ולילות לנת בעומקה של הלכה, אבל אני עם הארץ!

הגאון רבי פרץ טוביה הלוי דייטש מביא בספרו 'שמן הטוב' מעשה שהיה עם הגאון בעל דברי אברהם זצ"ל שהיה תלמידו של מרן החתם סופר זי"ע, אשר בבחורותו למד בפרשבורג והיה לו יום קבוע לאכול אצל אחד מבעלי הבתים שהיה איש פשוט.

פעם באמצע סעודת חג השבועות, התפרץ אותו בעל בית בבכי ונהרי דמעות ולגו מעיניו. הבחור האורח התרגש והצטער מהבכייה ושאל את בעל הבית מה קרה לו ולמה בוכה.

בעל הבית השיב לו בתמימות, הרי היום זמן מתן תורתנו, והוא יום טוב ששמחים בו במאכל ומשתה ביום שניתנה תורה. מילא, אתה הבחור ישיבה, קל לך להיות שמח בזוכרך כמה ימים ולילות לנת בעומקה של הלכה, אבל איזה חג הוא אצלי שאני עם הארץ ואיני פנוי ללמוד תורה?

השיב לו אותו בחור, מצינו בתורה בפרשת ראה 'ועשית חג שבועות לה' אלוך מסת נדבת ידך אשר תתן כאשר יברכך ה' אלוך'. ולא מצינו לשון כזה בשאר החגים שאף הם חייבים בשלמי שמחה. אך הכתוב רצה לרמוז לנו כי שמחת חג השבועות שהוא יום מתן תורתנו, אינו

הכה, וככל שעבר הזמן הכאב הלך ונחלש חלף והלך, עד שלקראת בוקר הכאב חלף כלא היה, לא הרגשתי שום כאב, ומיני אז במשך שישים שנה לא היה לי אף פעם כאב גרון ולא נצרכת לרופא גרון!!!

פחד פחדים! אין סגולה כתורה... כל הברכות, כל הישועות נמצאים בתורה הקדושה. בזמן מתן תורה נשתעבד כל הטבע והבריאה לעמלי התורה, ממש כפשוטו על ידי עמל התורה אפשר לשנות סדרי הבריאה, רפואה, פרנסה, ברכה והצלחה, הכל בכח התורה.

הגעתי להיכל הישיבה, אבל ראיתי שיש בחורים שלומדים בהיכל הישיבה ולא היה לי נעים לפתוח את הארון קודש ולבכות. החלטתי לקיים את דברי החזו"א כפשוטם, אשב ואלמד אבל לימוד של שקיעות עם כל עצמותי תאמרנה.

לקחתי את הסטנדר שלי עם הגמרא ועליתי לגג הישיבה, אז עוד היתה בנויה רק הקומה הראשונה, עמדתי על רגלי והתחלתי ללמוד בקול רם, בלי הפסקה בשקיעות נוראה, בשעה הראשונה הגרון שלי צרב מרוב כאב, וממש נבהלתי, אבל המשכתי בכל

היו
נכונים
ליום
השלישי
בסיון...

ג' סיון תשפ"ה

מתחילים

בג' בסיון מתחילים מסכת פסחים בתכנית 'קנין ירושלמי'
הצטרפו עכשיו לאלפי לומדי הירושלמי המעשירים את ידיעתם בכל חלקי התורה.

ג' סיון

מצטרפים למלגות

הזדמנות פז! מבחן כניסה למסלול המלגות
לומדים מדי יום. נבחנים מדי חודש. מקבלים מלגה מכובדת.
קונים קנין נצח.

מתחברים

לקו 'דרשו' לשמוע שיעורים בשפה ברורה ונעימה
ע"ס הלימוד בתכנית 'קנין ירושלמי'

הגאון רבי **יצחק שאול קנייבסקי שליט"א**

עברית

הרב **אליהו אורנשטיין שליט"א**

עברית

הרב **שמואל בקר שליט"א**

עברית

הרב **עמרם בינעט שליט"א**

אידיש

האם מותר לרסס 'קוטל חרקים' בשבת? והאם מותר לתפוס זבוב המפריע בזמזומו ולהוציאו מהבית?

אחת מל"ט מלאכות האסורות בשבת, היא מלאכת 'השוחט'. ככל מלאכות שבת, גם מלאכה זו נלמדת מהמלאכות שהיו במשכן; והשחיטה היתה במשכן לצורך מכסה המשכן ב'עורות אילים מאדמים'. מלאכה זו כוללת הקמתה של כל בעל חיים, בכל דרך שהיא - שחיטה, הריגה באמצעות כלי כלשהו, הכאה, הטבעה במים - לצורך שימוש בבשרו או בעורו, וכדומה. והממית בעל חיים שלא לצורך שימוש בו, וכגון שממיתו לצורך מניעת נזק, הרי זו מלאכה 'שאינה צריכה לגופה', אשר לדעת רוב הפוסקים אסורה רק מדרבנן, וכן הלכה.

וריסוס חומר הקוטל חרקים - דעת הגר"ש אלישיב זצ"ל, שנחשב כהריגה ישירה של החרקים, משום ש'פסיק רישא' הוא שימותו. וחומר שאינו ממית את החרקים אך גורם להם להישאר ללא תנועה, דעת החזון איש, שלצורך חולה שאין בו סכנה או תינוק, מותר לרססו במקום שיש דלת או חלון פתוחים, מפני שדרכם של החרקים להימלט בטרם יפגעו מהחומר. והוסיף הגר"ש ז"א איערבך זצ"ל, שאף אם יתכן שהחרקים יחלשו מחמת הריסוס בטרם יספיקו להימלט, אין בכך משום איסור 'צידה', משום שאין כוונת האדם לצודם אלא להבריחם, ומשום כך הוא פותח את הדלת או את החלון, ואין זה 'פסיק רישא' שהחומר יחלישם.

ולרסס בקירבת החרקים, ולא ישירות עליהם ממש - דעת הגר"נ קרליץ זצ"ל שמותר, וגם לדעת שבט הלוי, שאין בכך איסור מלאכת 'השוחט' (אלא שהחמיר בכך לכתחילה משום איסור 'זורה' בפעולת הריסוס). מאידך, לדעת הקצות השלחן, אסור לרסס אף באופן זה, מפני שבקלות ניתן לטעות ולרסס ישירות על החרקים. וגם לדעת האור לציון אסור לעשות כן, מפני שהריסוס גורם לחרקים למוות גם כשאינו מרסס ישירות עליהם, ולדעתו אין להתיר זאת אלא באופן שהדלת או החלון פתוחים ומטרת הריסוס בקירבתם היא רק כדי להבריחם. ותפיסת החרקים בידיים אסורה בכל מקרה משום איסור 'מוקצה', אולם, חרק הגורם צער לאדם, וכגון יתוש העומד על בשרו של אדם ועוקצו, התירו חכמינו ז"ל לתפוסו ולהוציאו מהבית [אך אסור להמיתו]. ולדעת הגר"ש ז"א איערבך זצ"ל, היתר זה אמור רק בצער הגוף, כעקיצת יתוש, אך לא בצער הנפש, וכגון שזבוב או יתוש מעופפים סביבו וזמזומם טורד את מנוחתו, או מפריע לשנתו; אולם, לדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, ההיתר אמור גם באופן זה של צער הנפש. ותולעים הנמצאים בפי הטבעת - דעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, שמותר להוציאם למרות ששהותן מחוץ לגוף האדם מביאה למוות, ומותר אף להניח שום בקירבתן כדי שיצאו.

אילו בעלי חיים אסור להמית בשבת? והאם מותר להמית כינים בשבת?

מלאכת 'השוחט' נלמדת משחיטת האילים במלאכת המשכן; ואמרו חכמינו ז"ל: "מה אילים שפרים ורבים, אף כל שפירה ורבה", כלומר, אין איסור הקמתה מדאורייתא אלא בבעל חיים שפירה ורבה על ידי זכר ונקבה, אם בלידת הנקבה, ואם בהטלת ביצים על ידי הנקבה. ואף בעלי חיים שמתהווים מהעפר, ואין בהם שני מינים, זכר ונקבה, אך הם פרים ורבים על ידי הטלת ביצים - יש איסור דאורייתא בהמתתם, כיון שהם פרים ורבים. אבל בעלי חיים שאינם פרים ורבים כלל, וכגון

תולעים הנוצרים במאכלים מעופשים, אין איסור דאורייתא בהמתתם, אך הדבר אסור מדרבנן. ואמרו חכמינו ז"ל, שכינים נחשבות כבעל חיים שאינו פרה ורבה, ולכן אין איסור דאורייתא בהמתתן; ויתרה מזו - חכמים התירו להמיתן לכתחילה, אם משום הצער שהן גורמות לאדם ומפני שהדבר מאוס לאדם שהכינים תהיינה על גופו, ואם משום שהן נוצרות מזיעה ואין להן חשיבות של 'בעל חיים' כלל. ובנוגע לכינים שבזמננו, שהן מטילות ביצים ופרות רבות - דעת המכתב מאליהו, שהואיל ודברים אלו מפורשים בחז"ל, אין הדין משתנה מחמת המציאות הנראית אחרת לעינינו, אף אם הטעם אינו מובן לנו. וכתב, שיתכן שכוונת חז"ל היא שהכינים נחשבות כאינן פרות ורבות מפני שכן נראה הדבר למראה העינים. וכן כתב הגר"א נבנצל שליט"א בשם רבו הגרש"ז אויערבך זצ"ל, שגם בזמננו מותר להורגן, היות ולמראה עינים אין הן פרות ורבות.

מאידך, רבי יצחק לאמפרונטי, כתב כבר לפני כשלוש מאות שנה בספרו פחד יצחק, שיש להחמיר שלא להרוג כינים בשבת; וכן דעת הגר"ש אלישיב זצ"ל, שיש להימנע מהריגתן בשבת. והגר"נ קרליץ זצ"ל הסתפק בדבר. ברם, במקרה של צער גדול, כגון כינים הנמצאות על ראשו של ילד קטן וגורמות לו לסבל משמעותי, אף לדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל מותר לרסס על ראשו חומר קוטל כינים על מנת להורגן.

מדוע אסור למרוח משחה על גבי פצע בשבת? משחה הנבלעת בעור - האם מותר למורחה בשבת?

אחת מל"ט מלאכות האסורות בשבת, היא מלאכת 'ממחק', שמהותה היא החלקת פני העור המופשט מן הבהמה על ידי הסרת השער ממנו; ובכלל איסור זה - החלקת פני כל משטח שהוא, כגון עץ ואבן. ואמרו חכמינו ז"ל, שהמורח שעווה בנקב שבחבית כדי לסותמו, ומחליק את השעווה על פני הנקב, וכל כיוצא בזה, עובר על איסור ממחק, ופעולה זו מכונה 'מְמַרְח'. ומריחת משחה על גבי פצע - אף כאשר אין איסור בדבר מצד עשיית פעולה רפואית בשבת - דעת החזון איש שאף היא אסורה משום 'ממרח', ויש להשליכה על הפצע בלא למורחה. וכן דעת השבט הלוי, שאין

למרוח את המשחה, אלא ללחוץ על שפופרת כדי להוציא ממנה את המשחה על גבי העור, או לטפטף אותה בעזרת האצבע. וביאר הגר"נ קרליץ זצ"ל, שאף שאין צורך בהחלקת המשחה, ואין הכוונה במריחה אלא שתגיע המשחה לכל מקום, בכל זאת אסורה המריחה משום איסור משום 'ממרח', כיון שיתכן שאין רצונו שתיבלע כל המשחה בתוך הגוף מיד, אלא רצונו להחליקה על גבי הבשר כדי שתיבלע מעצמה בהדרגה. ולדעת המהרש"ם, אם מורח את המשחה עד שהיא נבלעת בגוף לגמרי, אין בכך איסור 'ממרח', וכן דעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל. ולדעת המנחת יצחק, שאין להתיר זאת אלא כאשר מבחינה רפואית צריך להבליע את המשחה בעור; שאם לא כן, פעמים שיש תועלת רפואית בהותרת שכבה של משחה על גבי העור, ואזי יש בדבר איסור ממרח דאורייתא.

האם מותר להמית נחש שאינו ארסי בשבת?

בעל חיים שנשיכתו או עקיצתו מסוכנות, כגון נחש או עקרב ארסיים - מותר להמיתו בשבת, ואף אם אינו מתקרב לאדם כדי לנושכו ולעוקצו, ואף אם הוא בורח מפניו. ובמקום שיש בו רבים, מותר אף לחפש אחרי בעלי חיים אלו כדי להמיתם; ויתכן שמותר לעשות כן אף במקום שאין בו רבים. ובמקרה שמותר להרוג את בעל החיים מחשש פיקוח נפש, הורה הגר"נ קרליץ זצ"ל, שאין עדיפות לצידתם על פני הריגתם, ויש לעשות את הפעולה הקלה והמהירה ביותר מביניהן למניעת הסכנה. ובעל חיים שנשיכתו קשה לאדם אך אינה מסוכנת, כגון נחש שאינו ארסי - אם רודף אחריו כדי לנושכו, מותר להמיתו; ואם אינו רודף אחריו, אסור להמיתו באופן הרגיל, אך מותר לדורסו לפי

תומו באופן שהדבר נראה כאילו אינו מתכוין להמיתו, והתירו זאת אף כאשר אכן מתכוון להמיתו. וכן יכול לכופף עליו כלי כדי לצודו, ויש אומרים, שעדיף לצודו מאשר להמיתו.

חֲמִידַת יָמִים אוֹתוֹ קָרָא

שייגעץ פולני רדף אחרי וקרא: "ז'יד! ז'יד!". ר' משה מונטפיורי עצר את הכרכרה, ואחד המשרתים רדף אחרי השייגעץ, תפס והביא אותו חזרה. הוא רעד בידיו וברגליו

הגאון רבי אביגדור מילר זצ"ל, עם עצה נפלאה מה לעשות כשאתם צועדים ברחוב ומישהו קורא לעברכם קריאה בגנותם של היהודים שומרי התורה והמצוות

אליעזר (לייזר) רוט

"במדבר סיני" (במדבר א, א)

וברש"י: "מתוך חיבתו לפניו מונה אותם כל שעה"

ישנה תופעה מאוד מעניינת שנמשכת לאורך שנים: ספירת מלאי קבועה של הציבור החרדי. יושבים להם מדענים בכירים, בעלי שם עולמי, ועוסקים בניסיונות להעריך מה מספרם של האנשים הנמנים על הציבור החרדי, ויתירה מזאת, מה צפוי להיות מספרם בעוד עשר שנים, עשרים שנה והכי מפחיד מבחינתם, מה יהיה מספר החרדים בעוד חמישים שנה...

הריבוי הטבעי של הציבור החרדי מלחיץ אותם. העובדה שמתוך כל שמונה ילדים בממוצע למשפחה, כל השמונה מתחתנים בגיל צעיר ולכל אחד מהם שמונה ילדים, מהווה מבחינתם תמרור אדום. איך אפשר, לשאת את זה? החרדים מתרבים.

מבחינתם, כל הערכה חדשה שמונפקת ומדווחת על גידול במספרם של שומרי התורה והמצוות, מהווה סיבה לעשות עוד פעולות בניסיון לעצור את הגלגל, אבל אנחנו מנגד צריכים לשמוח על כך, כמובן כל עוד לא מדובר במניית אנשים מבני ישראל אחד אחד, מה שאסור על פי תורה כידוע.

רבים מאתנו כבר זכו להרגיש על בשרם את פירותיה של אותה הסתה, קריאות נאצה שנשמעות לעברו של האדם החרדי, במיוחד אם הוא מעז לחצות את הקווים ולהיכנס למעוזי החילוניות. אותם אלה שבבוקר קוראים לנסיגה ישראלית מעזה ומכנים את החיילים רוצחים, בערב יקראו לחרדים 'פרזיטים'... והכי מפתיע זה שהם לא ישימו לב בעצמם עד כמה גישתם לא מאוזנת ולא מסתדרת עם עצמה.

הגאון רבי אביגדור מילר זצ"ל, אמר פעם לתלמידיו שעם ישראל יפסיד דבר חשוב מאוד כשיבוא המשיח. אנחנו נפסיד את הזכות

להיות יהודים חרף הלעג והבוז שאנו סופגים מהגויים. וכך מובא בשמו בעלון הנפלא 'תורת אביגדור' (במדבר תשפ"ד) שמנגיד בצורה מדהימה את שיחותיו העמוקות והיסודיות כל כך, ללשון הקודש. "לא נוכל ללכת ברחוב ולשמוע מישהו קורא לעברנו: 'יהודי מלוכלך!' - הזכות הזו שמורה לנו רק בזמן הזה. כיום אנחנו ברי מזל. מי שהולך ברחוב וסופג ביזיונות על כך שהוא יהודי, על זה אומר הרמב"ם כי "תפארת גדולה היא לנו". אתם שומעים? ככה כתוב באגרת תימן - "תפארת גדולה היא לנו". אז תקוו שכך יקרה לכם. אם אתם הולכים ברחוב, ושומעים כושי שקורא לעברכם: "יהודי! יהודי!", עליכם לומר: "אה! ברוך ה', כמה שאני שמח".

"אני תמיד מספר את הסיפור הבא: ר' משה מונטפיורי היה ראש עיריית לונדון. הוא היה מיליונר; ראש עיריית לונדון.

"הוא שמע פעם שיהודי רוסיה סובלים מרדיפות, והחליט לנסוע לרוסיה על מנת לדבר עם הצאר ולבקש ממנו לעזור ליהודי מדינתו. בעודו נוסע בוורשה - הוא נסע בכרכרתו הפרטית: היתה לו כרכרה עם משרתים לבושי מדים מהודרים, כיאה לברון אנגלי - 'שייגעץ' פולני רדף אחרי הכרכרה וקרא: "ז'יד! ז'יד!" שפירושו "יהודי! יהודי!". ר' משה מונטפיורי עצר את הכרכרה, ואחד המשרתים רדף אחרי השייגעץ, תפס אותו והביא אותו חזרה. השייגעץ רעד בידיו וברגליו.

ר' משה מונטפיורי הוציא שטר של 'פאונד' אחד - סכום נכבד באותם ימים - ונתן אותו לגוי. הוא אמר: "באנגליה כולם קוראים לי 'הלורד', ראש העיר. מכנים אותי 'הברון רוטשילד'. מכנים אותי בכל מיני שמות. יש לי שם תארים רבים. אולם התואר הגדול מכולם הוא מה שקראת לי זה עתה: ז'יד! אה, התואר הנפלא מכולם!" ז'יד! פירושו יהודי - אחד שמשבח את ה'. זהו התואר הגדול והנפלא מכולם.

"הוצא את הציצית ואמור: 'אה! אני שייך למשפחת המלוכה!' פתיל תכלת! תכלת פירושה מלכות. בימות המשיח הגויים מאוד יקנאו בך. אבל שום דבר כבר לא יעזור להם.

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: Ls@dirshu.co.il